

ESTravelleer

Eesti reisiajakiri • 3/2015 • hind 3€ • ilmub kuus korda aastas

Suvi
EESTIS

IDA-VIRUMAA lõputu avastamine **RIIA** nurgatagused **PÄRNU** uued kohad **SOOME** rannikul autoga **REISIKS** raamatud ja vidinad **ÜRITUSED** üle Eesti **RAUDTEEJAAMAD** rööbasteta **LOTTEMAA** VS. **MUUMIMAA** võistlustules **SÖÖGISOOVITUSED** peamiselt saartel

ISSN 1736-0021

9 771736 002002

SUUMI

Tamroni universaalsete suumobjektiividega saad pildistada pea kõike – alates lainurk maastikuvaatest kuni päris kaugel asuvate objektideni, kauneid portreefotosid ning ka imelisi makro lähivõtteid.

Juunis objektiivid **soodushinnaga** ning **kingituseks kaasa** mikrokiust puhastuslapp ja fotokursus.ee koolitus! (väärtus 53€)

11x
SUPERSUUM

-36%

Tamron 18-200mm
F/3.5-6.3 XR DI II LD (IF)

Üks esimesi Tamroni kompaktsed supersuume. Tänu (IF) sisemisele teravustamisele ei muutu objektiivi välised mõõtmed ning lihtsustatud on filtrite kasutamise. Mudelid Canon, Nikon, Sony ja Pentax kaameratele.

SOODUSHIND 159€ (249€)

- 📷 Canon EOS 100D + 11x supersuum **579€** (978€)
- 📷 Pentax K-S1 + 11x supersuum **549€** (898€)

15x
SUPERSUUM

-42%

Tamron 18-270mm
F/3.5-6.3 DI II VC PZD

Auhinnatud kergeim ja kompaktsed reisiobjektiiv VC värinastabilisaatori ning kiire ultrasonic PZD teravustamismootoriga, mugav kasutada ka kaamera Live View režiimis. Mudelid Canon, Nikon ja Sony kaameratele.

SOODUSHIND 349€ (599€)

- 📷 Nikon D5100 + 15x supersuum **699€** (1118€)
- 📷 Nikon D5300 + 15x supersuum **899€** (1474€)

18.8x
MEGASUUM

-50€

Tamron 16-300mm
F/3.5-6.3 DI II VC PZD MACRO

Ülipaindlik suumivahemik laialt 16mm vaatenurgast kuni pika 300mm telesuumini. Lühike teravustamiskaugus annab võimaluse kasutada objektiivi lisaks ka makrofotograafias. Mudelid Canon, Nikon ja Sony kaameratele.

SOODUSHIND 579€ (629€)

- 📷 Canon EOS 700D + 18.8x megasuum **999€** (1408€)
- 📷 Nikon D3300 + 18.8x megasuum **899€** (1214€)

5 AASTAT
GARANTIID

*Rocca al Mare ja Tartu Kaubamaja Photopointist saad Tamroni objektiive ka rentida! Kui soovid peale renti objektiivi endale osta, saad hinnast renditasu võrra lisasoodustuse.

TAMRON

Photopointi e-pood www.photopoint.ee

Photopoint
Ülemiste Keskus
Tallinn, Suur-Sõjamäe 4
Avatud E-P 10-21

Photopoint
Kristiine keskus
Tallinn, Endla 45
Avatud E-P 10-21

Tasuta infotelefon **800 FOTO** (800 3686)

Photopoint
Rocca al Mare*
Tallinn, Paldiski mnt 102
Avatud E-P 10-21

Photopoint
Tartu Kaubamaja*
Tartu, Riia 1
Avatud E-L 9-21, P 10-19

Photopoint.ee e-poest ostes kaamerate ja objektiivide transport Sinuni **tasuta**

Photopoint
Lõunakeskus
Tartu, Ringtee 75
Avatud E-P 10-21

Photopoint
Eeden
Tartu, Kalda tee 1c
Avatud E-P 9-21

PhotoPoint

14 Kaks päeva Ida-Virumaal

Alari Rammo ja Karl-Kristjan Nigesen sõitsid juuni alguses kaks päeva Ida-Virumaal ringi ja leidsid küllaga paiku, kuhu juba juulis tagasi minna.

24 Türklased, trenditeadjad, kalamehed, kudujad

Silvia Pärman tegi traditsioonilise varasuvise tiiru Pärnus ja kaardistas uued kohad, mõeldes eeskätt näljastele.

30 Naabritele külla: Riia

Ivan Lavrentjevi seitse soovitus Riia nurgatagustest kvartalitest, kuna sealgi liigub elu vanalinnast järjest eemale.

34 Idülliline Lääne-Soome

Iga eestlase jaoks on Soome omamoodi tuttav, kasvõi televiisori kaudu sügaval nõukogude ajal. Tiit Efert püüab reisiga Lääne-Soome seda pilti veelgi avardada.

42 Reisivarustus

Kolm raamatut ja neli vidinat, mis suve paremaks teevad.

Millest seekord?

46 Üritused

Ideid, kuhu minna, Paldiskist Peipsi ääreni, Tallinnast ja Rakverest rääkimata.

50 Kadunud raudteed

Vanasti oli Eesti raudteedega tänasest kõvasti tihedamalt kaetud. Meenutame seda aega Kaido Haageni fotodega raudteejaamadest.

54 Leiutajarahvas vs. Muumitrollid

Janika Ritson võrdleb Lottemaad soomlaste legendaarse Muumimaa teemapargiga.

58 Suvised söögikohasootused

Hea uudis on palju tuttuusi kohti, halb, et meie tänavune valik on tugevalt Lääne-Eesti ja saarte poole kaldu.

United Motors

www.bmw.ee

Sõidurõõm

ÄRIKLASSI PAKKUMINE.

BMW BUSINESS EDITION ERIMUDELID.

BMW Business Edition erimudelid on valik BMW sõiduautosid, mis on spetsiaalselt väljatöötatud Eestis registreeritud ettevõtetele. Siinjuures on tähelepanu pööratud võimalikult madalatele ülalpidamiskuludele, sh. väike kütusekulu ning 0 € hooldus- ja remondikulud 5-aastase kasutusperioodi jooksul (läbisõit kuni 100 000 km), BMW Business Edition erimudelid on keskkonnasäästlikud ning valikus on ka BMW intelligentse xDrive nelikveoga mudelid. BMW Business Edition erimudelid on ainulaadne võimalus soetada ettevõttele ökonoomne ning tipptasemel esindusauto minimaalsete kulutustega.

		Sõiduki hind kokku, €	Business Edition erimudeli hind, €	Soodustus koos KM, €
	BMW 418d Gran Coupé	48 380	41 600	6780
	BMW 520d Sedan LCI	51 310	44 600	6710
	BMW 520d xDrive	56 700	49 800	6900
	BMW 520d Touring LCI	55 010	48 300	6710
	BMW 520d xDrive Touring LCI	60 100	53 200	6900
	BMW X3 xDrive20i	49 070	42 990	6080
	BMW X5 xDrive30d	75 070	64 390	10 680

UNITED MOTORS

United Motors AS Tallinn, Paldiski mnt 108, tel 659 3700; Peetri, Reti tee 4, Rae vald, tel 663 0000; Tartu, Võru tn 242, tel 730 2870; Pärnu, Tallinna mnt 82, tel 448 1740; Kohtla-Järve, Järveküla tee 22, tel 336 4700 bmw.ee unitedmotors.ee

5 AASTAT HOOLDUS
JA REMONT TASUTA

Vahelduseks puhkusele – ood tööle

Mida rohkem reisida, seda selgemaks saab, et vaatamisväärsused polegi kuigi olulised – tähelepanuväärsed on inimesed nende taga. Mis oleks Sixtuse kabel ilma Michelangelota, kes laemaaliga on andnud sellele ruumile jumaliku ülevuse? Suuri meistreid on lihtne märgata, sajandite vältel on põlvkondade viisi eksperte, asjaarmastajaid ja muidu vaimustunud inimesi neid oma argitoimetustes täiesti tavalisi inimesi meie jaoks välja selekteerinud.

Keskendudes suurkujudele, teeme ometi ühe vea – tihti jäävad märkamata praegu meie keskel elavad inimesed. Küllap olete teiegi tähele pannud, et parimad elamused reisidelt on enamasti seotud mõne tore talupidaja, veinimeistri, koka või muidu värvika kohalikuga, tänu kellele teie reis sai eriline. Astume veel sammu edasi. Erilised inimesed ei ela sugugi vaid piiri taga, me kohtame neid iga päev. Tõsi, argises toimetamises on erilist raske tähele panna. Restoraniski märkad teenindajat elkoige siis, kui midagi on halvasti. Märganuks sa teda ennast kohe alustuseks, tundnuks ta, et just sina oled see, kellega on vahelduseks tore suhelda. Küllap oleks ka sinu kogemus olnud teistsugune.

Muidugi toimib positiivse fooni loomine ka vastupidises suunas. Hiljuti oli üks Rapla Maxima kassiir oma pühapäeva tööle pühendades nii heatujuline, et kinkis ka minule märksa rõõmsama pealelõuna. Pani mõtlema, kas ma ise suudan olla keset oma rutiini sama positiivne.

Inimesed meie keskel teevad suuri asju. Ka näiteks kaevur Ida-Virus või karjääri kopamees. Ida-Viru tuuril külastatud kaevandusmuuseum pani taas mõtlema töö ülevusele ja ilule. Kaevanduse seintesse kätketud vaev ja käikude mastaapsus on otsekui hümn tööle. Keegi kena inimene on taibanud, et töö jäljel on väärtus, ja loonud Kohtla Kaevanduspargi. Märgata asju, millest teisedki võiksid vaimustuda – see on suur ane.

Aidu karjäärid on taas koht, mis üllatab. Põlevkivikaevandamises kiputakse enamasti nägema keskkonnaaenuilikkude tegevust, mis hävitab Ida-Viru kauneid maastikke. Karjääri kaldal saad aru, et mitte ainult ei hävita, vaid ka loob uusi. Tekkinud tehismaastikus on oma võlu ja lai joon, isegi suursugune olek. Paekuhjatiseid, millelt peegeldub valgus – see on keskkond, mis näiteks Gotlandil üllatas ühte rootsi moefotograafi nõnda, et ta rajas kunagise tööstusmaastiku keskele alustuseks fotostuudio ja seejärel juba luksushotelli. Ta taipas, et on leidnud midagi, mis võiks pakkuda elamust ka teistele.

Ida-Virus on sellist terast silma olnud endisel Maidla vallavanemal Hardi Murulal, kes on toonud Aidu karjääride tööstusmaastiku inimeste keskele. See ei ole enam “tsoon”. Troopikamaiguline sinakasroheline läbipaistev vesi hakkab võõrustama vee-sportlasi ja puhkajaid. Kunagi kadunud külade ja põldude ning tööstuse asemele tuleb uus elu. Isegi loodus sünnib uuesti ja seda üllatava kiirusega.

Fööniks on ilus lind, aga vähesed on teda näinud. Ometi on ta kohal Kiviõli Seikluskeskuses, kus tuhamäest on saanud roheline küngas, mille pikad nõlvad pakuvad rahvale rõõmu nii talvel kui ka suvel. Mäe sees hõõgub tuli ja kütab uusi hooneid. Minge kaema ja kui suudate olla piisavalt tähelepanelikud, näete ka fööniksit.

Ida-Viru ümbersünd ei ole valmis. Hardi räägib, et kui keegi oleks 20 aastat tagasi taibanud, et Aidu karjääridel võiks olla perspektiiv puhkealana, oleks tänane keskkond veelgi põnevam. Aherainest võib ehitada kasvõi püramiide, pole väga vahet, kuidas sa kiviklibu kuhjad. Varasem visioon oleks tänased toimetamised teinud mitte ainult veelgi mastaapsemaks ja tulemuse uhkemaks, vaid tõenäoliselt ka projekti odavamaks.

Hardi nendib mõtlikult, et Narva pool on karjäärid veel praegugi tõised. Tõesti, kui kellelgi oleks täna tulevikunägemus, siis võiks sinna tekkida midagi, mis oleks Euroopa ja ehk ka maailma mastaabis tähelepanuväärne. Õnnetuseks elab Eesti nelja-aastastes tsüklites. Kaksikümmend aastat järjest ühes kohas töötamine on muutunud harulduseks. Nõnda on pikaajaliste visioonide loomine ja elluviimine keeruline. Inimest on vaja, sellist töökat ja järjekindlat.

KARL-KRISTJAN NIGESSEN

Muhu Veinitalu peremees ja perenaine.

Kaanefoto **SILVIA PÄRMANN**

ESTraveller

Eesti reisijakiri aastast 2000.
Ilmub veebruaris, aprillis, juunis,
augustis, oktoobris ja detsembris.

VÄLJAANDJA Criteria VMG OÜ
SISU Alari Rammo, alari@criteria.ee
VORM Karl-Kristjan Nigessen
KEEL Katrin Kern
KAARDID Helle-Mai Rudnik
RISTSÕNA GH Press
TRÜKK Uniprint

REKLAAM Nordicom, 5666 7770
reklaam@nordicom.ee

**WWW.TELLIMINE.EE/AJAKIRJAD/
ESTRAVELLER**

12 kuud – 17 eurot
6 kuud – 8,60 eurot
otsekorraldusega – 2,9 eurot

Estraveller ei jõua postkasti? Kojukannet
teostab Express Post, 617 7717,
tellimine@expresspost.ee.

Väljaandja ei vastuta teenusepakkujate
tehavate muudatuste eest sõiduplaanides, hinda-
des jms. Ajakirjas ilmunud materjalide kasuta-
mine on lubatud ainult täieliku viitega allikale.

Estraveller Internetis:
www.issuu.com/estraveller

Pieter Brueghel noorem
Maastik linnupüümisega
Õli, puit 37,5 x 56,2 cm

Tallinn
säätab sõidu
Pariisi,
Amsterdami ja
Londonisse

TALLINNA RAEKOJAS VALITSEB KUNST

Nii uskumatu kui see ka ei näi on harjumuspäraselt suurlinna nimekates muuseumides kohatavad maailmakuulsate kunstnike teosed eksponeeritud tänava meie oma Tallinna raekojas.

Eestisse on toodud erinevatest erakogudest üle maailma ligi 100 originaalmaali, flaami ja saksa meistritelt nagu **Peter Paul Rubens, Lucas Cranach, Albrecht Dürer, Peter and Jan Brueghel, Paulus Bor, Frans Snyders, David Teniers** jpt.

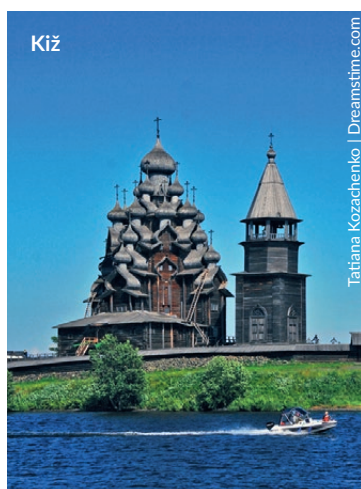
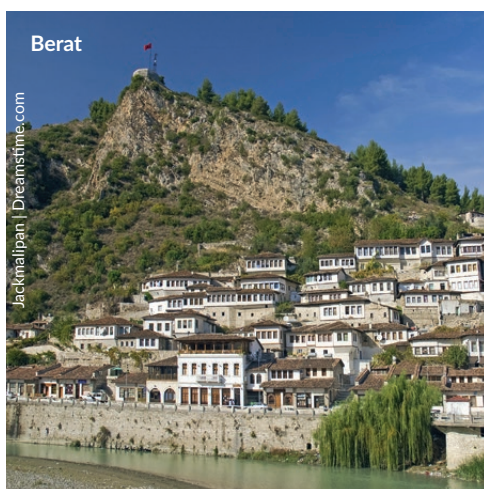
Sellisel hulgal ja tasemel 15.–17. sajandi kunstišedöövleid esitletakse siin esmakordselt ning mahukas väljapanek haarab terve raekoja. Näituse tarbeks on ehitatud unikaalne valgus-

installatsioon, mis viib vaataja maalide maagilisse ruumi. Raekoja hoone ise, Lääne-Euroopa hiiolgeaja kunst ning kaasaegne valgustehnoloogia loovad lummava koosluse. Näitus rõhutab võimendunult tollaste loojate ülimat meisterlikkust ja selle kultuuriruumi väärtusi, milles Tallinn kunagise hansalinnana ka ise osales.

Vanade meistrite eluajal oli kunst võimsaks meediumiks ühiskonnas valitseva moraali ja eetika edasiandmisel, ta kätkes endas ilu ja harmooniat, headuse ja õigluse printsiipe, sõnumit paremast inimesest. Tänapäev maailm oma poliitilises ebastabiilsuses vajab tollase kunsti vaimsust ja idealismi.

Näitus “Kunst valitseb” Tallinna raekojas on manifest – hooned, kus on valitsetud linna pea 750 aastat, on võimujärg üle antud kaunistele ja aegadeülestele väärtustele, veendunult selle võimes luua ilu ja tasakaalu.

5. oktoobrini
iga päev
kl 9.30–17.30
Raekoja plats 1, Tallinn
Pilet 14 €
õppijatele 6 €
kuni 7a tasuta
www.artrules.ee

Euroopa vähetuntud sihtkohad

Eestis löi just laineid uudis, et Business Insider on mõnesteistkümnega kauneima, ent alahinnatud Euroopa sihtkoha sekka leidnud Käsma. Mis on aga teised, kuhu sel suvel ehk sätida võiks, sest nad on suhteliselt lähedal?

Esiteks Sarajevo Bosnia ja Hertsegoviinas, kus sõda pole enam ammu, küll aga hulk kauneid maju. Põhja-Rootsist tuuakse välja Kungsleden, 450 km pikkune matkarada.

Saksamaa linna Bacharchi kohta võib vaid öelda, et see asub Reini jõe orus ja edasi järgneb muinasjutt. Albaaniast soovitatakse maailmapärandis olevat Bütsantsi-aegset Berati linna, Lõuna-Prantsusmaal kaljudele rajatud La Roque-Gageaci Dordogne'i orus, Sloveenias Julia Alpide kõrgeimat, Triglavi mäe, Tšehhis 13. sajandist säilinud Český Krumlovi linna.

Veel tasub külastada Rumeenia ja Ukraina vahel asuvat Bukoviinat selle kloostrite ja kirikutega, Cangas de Onist Rooma-aegse hiigelsillaga Hispaanias ning Tatevi küla Armeenias lummava kloostriga.

Veidi raskemini ligipääsetavad on sellised sihtkohad nagu Svalbardi saarestik, Fääri saared, Kiži saar imelise kloostriga keset Äänisjärve/Onegat Venemaal, Assoorid kaugel Atlandi ookeanis ning Lampedusa Itaalias, kuhu reisivad peamiselt isikud Aafrikast.

Jälle vähem viisat vaja

Kevad-suvi tõi hulga häid uudiseid riikidest, kuhu reisimine on nüüd viisavaba või tsipa lihtsam. India lisas Eesti (aga ka näiteks Soome ja Saksamaa) nende riikide nimekirja, mille kodanikel on võimalus saada kuni 30-päevane viisa üheksast lennujaamast, kui vastav taotlus enne internetis ära täita. See tuleb teha 4–30 päeva enne väljalendu ning printitud kinnitus ühes võtta. Taotlemishetkel peab lennupilet ostetud olema. Väljuda võib e-viisaga kõigist piiripunktidest.

Ka hulk Kariibi mere ja Vaikse ookeani saari, kes on kõik tõepoolest omaette riigid, teatasid kogu Euroopa Liiduga viisanõudest loobumise. Neiks on Saint Lucia, Dominica, Grenada, Saint Vincent ja Grenadiinid, Trinidad ja Tobago, Samoa, Vanuatu ning Ida-Timor.

Euroopa Liidu turist ei vaja 90–180 päevaks viisat ka Araabia Ühendemiraatidesse reisimiseks, see ei kehti aga brittidele, kes eelistavad Schengeni ala asemel ikka inimeste passipiltide üle invitada.

Taevased sõnumid

ESTONIAN AIR tasandab auke Vilniuse liinil, kuna Leedu lennufirma Air Lituanica mai lõpus rattad lõplikult kõhu alla tõmbas. Nüüd lendame oma värvide all (või siis parasjagu kellegi teise, vt järgmine lõik) Vilniusse senise kuue asemel 11 korda nädalas.

ESTONIAN AIR jätkabki reisijate üllatamist värviliste propellerlennukitega lühematel distantsidel, kus pole eestikeelset teenindust ega varem lubatud pardainterneti. Üht meie lennukit koos personaliga võite suvehooajal kohata näiteks Austriani Ida-Euroopa lendudel. Katsume üle elada, sest nii on firmale soodsam, või muidu läheb meil nagu Leedul.

FINNAIR tugevdab sõprust Oneworldi liidu kaaslastega lennufirmadest Japan Airlines ja Qantas, alustades uusi ühislende Busani Lõuna-Koreas ja Perthi Austraalias. Teel Busani tehakse peatus Jaapanis Narital ja Perthi lennatakse Singapuri või partneri Cathay Pacificu Hongkongi kaudu.

AIR BALTIC lisab talvisesse (jah, see on kohe käes) lennuplaani mitu uut liini, Riia-Praha-Budapest ning Riia-Gdansk-Amsterdam, lisaks septembrist Radom Poolas, kuhu ei lenda eriti keegi.

LÕUNA-AAFRIKA VABARIIGIS jõustuski juunist ammu kardetud kadalipp lastega reisimisel. Kontrollitagu bürokraatianõuded kindlasti enne tretti üle, et kõik sünnitunnistused ja muu vajalik ikka ühes oleks.

TALLINNA LENNUJAAM jätkab värvavate uuendamist. Raamatukogu kõrval olev nr 2 kallati üle punase värvi ja õllega, et joomise tähtsust meie kultuuris ikka vääriliselt meeles pidada. Kauge värv 9 on aga nüüd n-õ unevärv, kus (lisaks Nordea Lounge'ile) seati esmakordselt Eestis üles unemunad. Täpselt seda GoSleepi nimelised istmed tähendavadki. Pugege sisse ja uurige, ärge vaid lennule sisse magage.

ESTONIAN AIR muudab kodulehel krediitkaardimaksete tegemise turvalisemaks. See tähendab samas, et makse tegemisel sunnitakse klient kaardi välja andnud panga kaudu mingiks 3D lisatuvastuseks. Olla augustist jõustuv euronõue.

LUFTHANSA tahab kokku hoida piletimüügi vahendustasudelt, küsides selle septembrist sisse kliendilt – 16 eurot lisandub kõigile broneeringutele, mida ei müü firma otse kliendile. Muudatus puudutab kogu gruppi, ehk ka Austriani, Brüsselsi ja Swissi lende. Uudis meeldib vaid teistele lennufirmadele, kes võivad sama teed minna.

MAAILM VAJAB SINU NÄGEMIST!

Jérôme CLÉMENTZ,
mudel BLAST

Julbo BLAST on kerge, ümber pea kaarduv mudel, mis püsib hästi ees igasuguses asendis. Zebra fotokroomsed prilliläätsed, liibuvad prillisangad, kerged prilliraamid ja ideaalne ventilatsioon - see on asendamatu varustus jalgratturile.

Julbo päikesepriid müügil Norman-Optika kauplustes. Tutvu valikuga meie kodulehelt: www.normanoptika.ee

TALLINN, Rävala 6, Tõnismägi 16A, Merimetsa tervisekeskus, Paldiski mnt. 68A, Mustika keskus, A.H. Tammsaare tee 116;

TARTU, Tasku keskus Turu 2; PÄRNU, Rütli 14; KURESSAARE, Kohtu 1; HAAPSALU, Karja 7.

Suvepuhkus romantilises Saka mõisas

Sel suvel oodatakse sind puhkama Ida-Virumaa kõige romantilisemasse mõisahotelli, mis asub otse Põhja-Eesti pankranniku serval, 50 meetri kõrgusel merepinnast. Lõõgastu hubases minispaas, matka loodusradadel või naudi rannas päikesepaistet. Võta kaasa ka lapsed, sest mõisaaias on loodud kõik võimalused mõnusaks puhkuseks perega.

Pakett kahele kämpingumaja apartemendis maksab 65 eurot ja hotellimajas 82 eurot. Hind sisaldab ööd majutust hommikusöögiga, puuviljavalikut saabumisel, võimalust külastada sauna ja basseini (1,5 h) ning mängida tennist (1 h). Kuni kaheaastane laps tudub lisavoodil tasuta, vanemad lapsed 15–25 euro eest.

Pakkumine kehtib majutuseks kuni 31.08.2015.

Suvised kontserdid Vihula Mõisas

Kutsume osa saama soojadest suveõhtutest kaunis Vihula mõisa pargis ning nautima kontserte ja lühipuhkust. Kontserdikavast leiad rohkelt tuntud artiste, näiteks Tõnis Mägi, Hedvig Hanson, Maarja-Liis Ilus ja Koit Toome, Tanel Padar and The Sun, Kukerpillid, Smilers ja paljud teised. Vaata ajakava www.estravel.ee/pakkumine/suvised-kontsertid-vihula-moisas.

Kontserdireis kahele maksab 120 eurot ja sisaldab ühe öö majutust rikkaliku hommikusöögiga ning piletit kontserdile. Lisavoodi on kuni kaheaastasele lapsele tasuta, vanematele 17–27 eurot. Laste majutuse hinnas kontserdipiletid ei sisaldu, ent kuni kuueaastased pääsevad neile priilt. Kõrgema kategooria tubade lisatasud on 22–77 eurot.

Kontserdid toimuvad suveõhtutel 26.06 kuni 23.08.2015.

Perega loodusesse – Roosta Puhkeküla ootab

Sind ootab mõnus minipuhkus Roosta Puhkekülas. Hubases majakeses saad end väiksema või suurema seltskonnaga mugavalt tunda. Metsavaikus on kõige parem akusid laadida terviserajal jalutades ja Loode-Eesti rannamaastikku nautides. Väikeses saunamajas on hea kuum leil ning tervist saab kosutada uues kümblustünnis. Roosta Köök hoolitseb, et köht tühjaks ei jää.

Pakett kahele maksab 156 ja neljale 220 eurot. Hind sisaldab üht ööd majutust koos hommikusöögiga ühe magamistoaga majas (twin-tuba ja kaks lisakohta poolkorusel), pesasauna ja kümblustünni kasutust (2 h), suupisteid saunas ja seikluspargi pääsmeid. Lisatasu

eest pakutakse kohapeal kepikõndi, minigolfi, pallimänge, paadilaenutust ja tennist.

Pakkumine kehtib majutuseks pühapäevast neljapäevani kuni 27.08.2015 (v.a 23.06).

Võta ühendust Estraveli siseturismi osakonnaga tööpäeviti kella 9.00–17.30 telefonil 626 6233 või e-posti aadressil siseturism@estravel.ee. Hinnale lisandub teenustasu kaheksa eurot. Estraveli Kuldkaardi omanikke teenindame üle 150eurose ostu puhul tasuta, alla selle on teenustasu neli eurot.

ESTONIA

Resort Hotel & Spa

*Uus kuurort hotell
Pärnus!*

Lisainfo ja broneerimine:
www.spaestonia.ee
resorthotel@spaestonia.ee
+372 447 6905

4* hotellitoad
Sviidid sauna või mullivanniga
À la carte restoran
Spaahoolitsuste keskus
Sauna- ja basseinikeskus
Konverentsikeskus

Jahiga Tallinna lahele või Naissaarele

Võta kaasa pere, sõbrad või kolleegid, nautige vaadet linnale mere poolt ja veetke unustamatuid hetki purjede all! Kolmetunnisel jahisõidul Tallinna lahel möödute Kalasadamast, Patarei vanglast ja Kopli poolsaarest. Kogu Tallinna lahel oleku ajal saate nautida kaunist vaadet Tallinna siluetele. Reedest pühapäevani ning pühadel maksab merereis keskmise jahiga (kuni 10 külalist) 266 ja suure jahiga (kuni 16 in) 361 eurot, E-N 228 ja 323 eurot.

Tervelt üheksatunnine reis Naissaarele maksab vastavalt nädalalõpul 504 ja argipäevadel 437 eurot ning suure jahiga 598 ja 532 eurot. Purjetamine sinna ja tagasi võtab kaks-kolm tundi, vahepeal saab saarel ringi vaadata ja pikniku pidada. Väljumised toimuvad Vanasadama jahisadamast kesklinnas.

Pakkumine kehtib broneerimiseks ja purjetamiseks kuni 30.08.2015.

Perepuhkus Jürmalas ja Livu veepargis

Suvine lühipuhkus Jürmalas pakub lõogastavaid jalutuskäike pikal liivarannal, mõnusat puhkust hotell Kurshi peresviidis ja lastele mitut tundi möllamist Livu veepargis. Kurshi disainhotell asub viieminutilise jalutuskäigu kaugusel Jürjala rannast.

Pakett hinnaga 245 eurot kehtib kahele täiskasvanule ja ühele kuni 14aastasele lapsele, sisaldades üht ööd majutust hommikusöögiga, perepiletit Livu veeparki (4 h) ning Kurshi jäätisekokteili lastele hotelli suveterrassil. Lisakoht teisele lapsele maksab 17 eurot.

Pakkumine kehtib majutuseks kuni 31.08.2015.

Avasta Leedut ja Druskininkaid

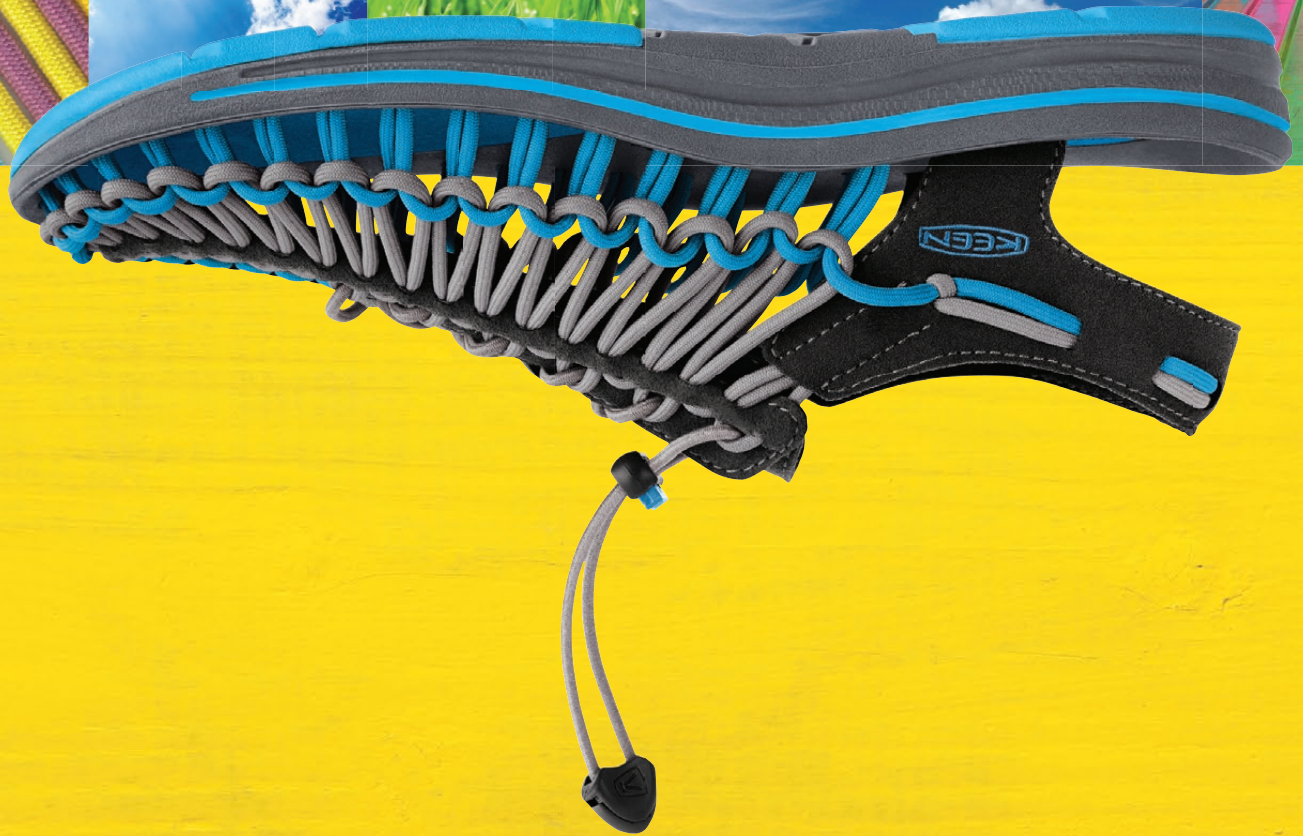
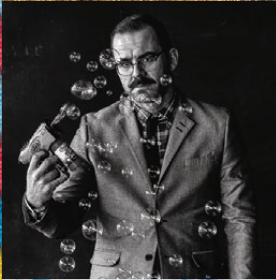
Ülipopulaarne Leedu suvituslinn Druskininkai asub pealinnast Vilniusest 130 km lõunas. Druskininkais asub Euroopa üks suuremaid ning moodsamaid veekeskusi. Suvel toimub linnas palju kultuuriüritusi, hästi on välja arendatud jalgrattateede võrgustik ning paljud hotellid pakuvad jalgratta laenutamise võimalust. 2006. aastal avatud luksuslik neljatärnihotell Europa Royale Druskininkai on koridori abil ühenduses Druskininkai spaakeskusega, mis on rajatud looduslikele mineraalveeallikatele.

Spaapakett kahele veekeskuse külastusega maksab 116 eurot ja sise-suusakeskuse Snow Arena külastusega 139 eurot. Hinnas on üks öö majutust kaheses toas hommikusöögiga, hotelli saunakeskuse külastus (1 h), vastavalt veekeskuse (B+C kompleksid) või Snow Arena külastus (2 h, varustus tuleb ise rentida), hommikumantlid, jõusaali kasutus ja valvega parkla. Druskininkai veekeskuse või Snow Arena külastus neljaks tunniks tõstab paketi hinna vastavalt 139 ja 223 eurole, lisaöö hotellis maksab 80 eurot. Lastele lisavoodid 22–39 euro eest.

Pakkumine kehtib majutuseks kuni 31.08.2015.

Võta ühendust Estraveli siseturismi osakonnaga tööpäeviti kella 9.00–17.30 telefonil 626 6233 või e-posti aadressil siseturism@estravel.ee. Hinnale lisandub teenustasu kaheksa eurot. Estraveli Kuldkaardi omanikke teenindame üle 150eurose ostu puhul tasuta, alla selle on teenustasu neli eurot.

Introducing
UNEK™ by **KEEN**

WWW.KEENFOOTWEAR.COM

Saadaval MATKaSPORT kauplustes / matkasport.ee

Maidla mõis on üks mõnus koht, tagaküljel asuvat parki ilmestab kooliõpilaste rajatud ürdi- ja lillepeenar. On näha, et Maidlas hoolitakse nii inimestest kui pärandist. Siiani on tänu mäetööstusele selleks ka raha jagunud.

Kaks päeva Ida-Virumaal

Kui tundub, et kõikjal Eestis on käidud ja midagi uut kusagil pole, siis päris kindlasti pole te korralikult Ida-Virumaal kolanud. Estravelleri toimetus võttis selleks kaks juuni alguse päeva ning leidis küllaga paiku, kuhu juba juulis tagasi läheb.

Tekst **ALARI RAMMO, KARL-KRISTJAN NIGESSEN**
Pildid **KARL-KRISTJAN NIGESSEN**

Rahuidüll
Ida-Viru moodi.

Kui me koostaks edetabelit Eesti kõige mõnusamatest saunadest, siis oleks Mereoja "riietuskabiin" kindlasti üks nominentidest.

Ida-Viru

Alustame parima vaatega karavanikämpingust nimega Mereoja. Sinna tulnuks küll keerata veidi enne, kui vasmalt hakkab paistma Purtse linnus, meie paneme muidugi mööda ja lõpetame kes teab kus kruusateel ja puust silla ees. Aga sild peab vastu ja kohale me jõuame.

MEREOJA ON MÕELDUD EELKÕIGE AUTOSUVILATELE – teate küll, need järelehaagitavad või isesõitvad majad, mida peenutsevalt karavanideks kutsutakse.

Eestimaalane ei pea mõtlema majaga koos reisimisest kui Saksa pensionäri või Hollandi pere luksushobist – neid saab siingi mitmel pool ka üürida ja näiteks sajaeurone päevatasu on lõpuks päris soodnegi, kuna magama mahub sinna viieliikmeline pere ning lihtsamat süüa saab ka ise teha.

Nagu pole purjekaga mugav suvalises kohas ankrusse heita, on ka matkaautoga mugavam leida ööbimiseks koht elektri, paakide täitmise-tühjendamise ning pesemisvõimalusega. Ja nii jõuamegi jutuga Mereojale tagasi, mille peremees Ragnar on loomulikult ise suur suvilaga rändaja, kes otsis aasta otsa, kuhu rajada Eestis täiuslik kämping. Ja merevaatega "parkla" ta lõpuks leidis.

SAABUJAT EI TERVITA SIISKI ASFALT EGA EESTIS NII ÜLEKASUTATUD PSEUDOPALKMAJANDUS, vaid kolm justkui Skandinaavia arhitektuuriajakirjast pärit kaunist kubbikut, kus parasjagu pakivad asju tsiklimehed. Nii et siia on asja ka autosuvilata. Nelja voodikohaga majadele tuleb kunagi kindlasti lisa, aga juhtub see kahe, viie või kümne aasta pärast, või mitte kunagi. Ega ei tea ju ette.

Kämpingute tagagi ei laiu asfalt või kruus, vaid hoolikalt püगतud muru. Nii-sugune parkla siis. Kõik see muru ja meri on täiesti teadlik valik, kuna autosuvilad lükatakse muidu alati kusagile nurka ära. Kämpinguomanik tegi 50 masinale täpselt sellise koha, kus ise peatuda tahaks.

Ka telkijad on kolmandat hooaega alustanud Mereoja üles leidnud, Lõuna-Eestist tullakse juba tagasigi – ruumi jagub kõigile. Ahjaa, kas me merevaadet juba mainisime? Randa jõudmiseks tuleb mõnedkümmend trepiastmed allapoole minna, sest kämping ise asub kõrgel klindi peal. Rahu ja vaikus on igal ajal tagatud ning kui merevesi soojaks läheb, siis sellisena ta Mereojal ka püsivat! Vaata hindu ja muid asju kodukalt www.mereoja.eu.

KEERAME OTSA TAGASI PETERBURI MAANTEELE (pagan, kui lähedal see õige teest tegelikult oli!) ja suuna üle selle Kiviõli

poole. Tuhamäele rajatud suusaradadest on ilmselt kõik vähemalt kuulnud või seikluskeskuse kaunis keskusehoones seminaril käinud. Asja on sinna aga ka suvel ja perega, isegi tõstukid on kasutuses, ja laseme meile tuuri tegeval Airisel need ka töövälisel ajal käima panna – mägiautosid lihtsalt ei saanud proovimata jätta.

Neid on kaheksa, meenutavad nad nautuke karte, aga puuduvad mootor ja gaas. Pidur siiski on, aga selle hoogne kasutamine lõpeb ilmselt pehmelt rajalt väljasõitmisega. Või keset rada külje ette saamisega nii, et töötaja peab tulema sind tagasi õigesse suunda sikutama. Paari piinliku katse järel õnnestub seda kõike aga igal lödipüksilgi täiega nautida – trossiga veetakse suusataja-lauataja asemel auto üles ja siis tšaupakaa mööda käänelist rada alla.

Pööraselt lõbus, kui käppa saad, driftimist soodustavab sõelmetest pinnas. Ümber need autod aga naljalt ei lähe, vastu

Proovi, aga ole mõistlik, ära kurvis pidurda! Gravitatsioonimootoriga auto kõlab nagu kosmosetehnoloogia, aga tegelikkuses on see lihtne ja tore meelelahutusvahend.

Purtse kindlus on koht, mille ukse taha on kindlasti sattunud mõnigi reisisel ja avastanud, et põnevasse hoonesse sisse ei saa. Nüüd on linnus juba teist hooaega küllalistele avatud ja siin saab ka igati suurepärase eine.

puud ei saa ka sõita, aga kiiver peaks ikka peas olema ja soovril pikkust vähemalt poolteist meetrit.

Kellele see liialt ekstreemne tundub, võib end lohutada teisel pool mäe pakutava Eesti pikima trosslaskumisega – seal saab kihutada kuni 70–80 km tunnis tervelt 600 meetrit. Pargi töötajad olla nii hea jutuga, et stardist on tagasi pööranud vaid paar inimest. Teised on sõitnud ja nautinud – õõnsat tunnet ei teki ja süsteem pidurdab su lõpus kenasti ise maha.

Lapsi rõõmustavad neljapäevast pühapäevani (siis ollakse lahti) veel elektri-ATVD ja kaks autot, kehvea ilmaga oma põnev nurk 160kohalises kohvikuruumis, mille rõdul võib ka niisama laisem inimene päev otsa mäe vahtida ja õlut juua. Ja kui süümekad tulevad, siis ümber mäe 2,5kilomeetrise terviseraja läbida ja mõelda, kui hea, et ta seal parasjagu talvel ja murdmaasuuskadega pole.

KIVIÖLI SEIKLUSKESKUSSE EI PEA JÄÄMA VAID MÕNEKS TUNNIKS – kõrvalasuvasse hostelisse mahub ööbijaid kuni 40, mis lasuvad kenasti pidada ka mitmepäevaseid seminare suurema kambaga. Tuhamägi, muide, ei tähenda midagi halli ja tolmut – ülevaate kompleksi rajamisest ja ligi 50 aasta eest “valminud” mäe haljastamisest saab keskuse seinal rippuvatelt piltidelt.

Ahjaa, mootorisportidist vaimustunud Airis ilmselt pahandaks, kui me ei mainiks augusti esimestel päevadel mäe taga ja küllap kõikjal toimuvat Kiviöli motofestivali. Vaadake siis www.motokross.ee ja muidugi ka www.tuhamagi.ee.

Nüüd suund uuesti läbi ümmarguse kirikutorniga Lügánuse kandilise määrmärgiga Purtsele, kust me juba asjatult palju mööda oleme sõitnud. Matsaka minikindluse siluett on mõnelegi tuttav,

aga peremees Janner üllatab oma tuuriga ilmselt paljusid, kes Purtsele seni suuremat tähelepanu pole pööranud. Tõttõeldata oli hoone tosin aastat täiesti suletud, aga mullusest tegutseb siin püsivalt kohaliku toorainega *à la carte* kohvik ja taas on siia tee leidnud pulmad ja muud peod.

VAHEL TÕÜTUVÕITUNA TUNDUVA EKSKURSIONI tasuks Purtsele siiski võtta. No ei

Maapind oleks justkui mitme meetri sügavuselt kombainist läbi käinud ja suvaliselt tagasi puistatud – kus on augud, kus kivihunnikud.

tea ilmselt keskmine inimene, et nihuke si erakindlusi on Eestis olnud vaid mõned ja elamuks iseendale von Taube selle väikese lossina tunduva hoone rajaski. Nii on peremehe ja proua tubades kempusdki sees ja sealjuures kogumiskastiga, mitte danskeri alt otse müüri alla maha.

Nukraim koht ajaloo on küll tõsiasia, et põhjasõjas hävis hoone ülemine osa ja 50ndatel kõik muu, nii et praegu nähtav on 1980ndatel Villem Raami kümnenditepikkuse uurimistöo tulemusel uuesti ehitatu. Nii on kindluseke pigem kadunud muinsuskaitseklassiku fantaasia vili, mitte niivõrd ajaloolise hoone rekonstruktsioon. Kõige varasem foto pärineb alles 1928. aastast, aga ega põhjasõjas olnud kellelgi ka väga mahti pilte teha. Väga tõenäoliselt oli Villem Raam oma loomingus siiski tõelähedasem kui Tra-kai lossi taastanud leedukad.

Aegade vältel on maja pakkunud peavarju väga kirevale seltskonnale vangidest ja sigadest kuni tavaliste inimesteni eelmise vabariigi ajal. Nüüd toimetavad seal teist aastat Janner ja Sigrid, kelle toidud ja omatehtud õlu on küllastamisväärt isegi teadmata, et enne Purtset pole nad elus päevagi tegelenud ei turismi ega toidlustusega. Tuleb tegeleda asjadega, mis meeldivad, ütlevad nad ühest suust. Uurige www.purtsekindlus.ee ja astuge läbi.

KÕHUD PURTSE RÄIMEDEST JA JÄNESEST LIIGA TÄIS, kimame juba ammu hiljaks jäänuina Aidu karjääri poole. Mitme aasta eest suletud karjääri viib Maidla poolt parim tee, mil seni Ida-Virumaal sõitnud oleme. Miks? Kuhu? Kellele? Liiasi hoiatab algu- ses silt, et tegu on erateega ja kõik järgnev

Meie väisasime Aidu karjääri nobedal RIB-kaatril, aga tulevikus hakkab siin pesitsema ka viikingilaev, mida Aidus tänava ehitama hakati.

VÕIDUJOOKS MAAILMA LÕPPU

LÕUNAPUOLUSE VALLUTAMISE LUGU

EESTI MEREMUUSEUM SUVI 2015

NÄITUSED

12. VEEBRUAR – 26. JUULI 2015 | LENNUSADAM

Ujub või upub

Suur käed-külge koguperenäitus tutvustab veemaailma loodusjõude ja nendega seotud värvikaid lugusid mereajaloos. Väljapanek on valminud Eesti Meremuuseumi ja Teaduskeskus AHHA koostöös

28. MAI 2015 – AUGUST 2016 | PAKS MARGAREETA

Paks Margareeta: värav sadama ja linna vahel

Näitus kirjeldab Paksu Margareeta ja Suure rannavärava värvikat ajalugu ning nende tänaseni suurt rolli Tallinnas. Just siin – linna kunagise ühe tähtsama sissepääsu juures – asub sümbolne piir linna ja sadama vahel ning algab vanalinna üks olulisemaid tänavaid.

29. AUGUST 2015 – 10. JAANUAR 2016 | LENNUSADAM

Võidujooks maailma lõppu

See USA, Prantsusmaa ja Kanada muuseumide mahukas ühishäitus kirjeldab maadeavastuse ajaloo üht kõige dramaatilisemat peatükki: Lõunapooluse vallutamise lugu.

Norra maadeuurija Roald Amundsen ja Briti mereväeohvitser Robert Falcon Scott alustasid oma ekspeditsiooni 1911. aastal peaaegu üheaegselt. Mõlemad jõudsid sihile, kuid ainult üks neist tuli tagasi koju.

SUUREMAD SUVESÜNDMUSED

17.–19. JUULI | LENNUSADAM

Tallinna Merepäevad

Nagu ikka, on Lennusadam selle Tallinna ja Eesti ühe oodatud suvepeo üks keskpunkte.

28. AUGUST | LENNUSADAM

Näituse „Võidujooks maailma lõppu“ avamine

Näituse suur avamispidu Lennusadamas, jälgige reklaami!

29. AUGUST | LENNUSADAM

Muinastulede öö

Tallinna suurim muinastuli süttib Lennusadama kail!

MEREMUUSEUM 80 ERIPROGRAMMI

Üle Eesti

2015. aastal tähistab Meremuuseum oma 80. juubelit. Juubeliprogrammi raames on avatud näitused nii Tallinna sadamas Admiraliteedi basseini ääres kui ka paljudes mererandades. Kohtumiseni mere ääres!

**LENNUSADAM
SEAPLANE HARBOR**

**PAKS MARGAREETA
FAT MARGARET**

INFO JA BRONEERINGUD:

+ 372 6 200 550
booking@lennusadam.eu
www.lennusadam.eu
www.paksmargareeta.ee

LENNUSADAM:

mai–september: E–P 10.00–19.00
Piletite müük lõpeb tund enne
muuseumi sulgemist.
Vesilennuki 6, 10415, Tallinn

PAKS MARGAREETA:

mai–september: E–P 10.00–18.00
Piletite müük lõpeb pool tundi enne
muuseumi sulgemist.
Pikk 70, 10133, Tallinn

◀ Proovime Aidu karjääri veerel asuva "Teeme ära!" talgutel tähistatud Sipelgamäe otsast kogu alast paremat pilti saada, aga puud on juba liiga kõrgeks kasvanud. RMK võiks siia vaatetorni teha.

▼ Toivo on tõeline legend – kaevandusse tööle tuli 16aastaselt, kaevavas 43 aastat ja nüüd on 14 aastat töötanud muuseumis. Kokku on see tragi ja ärgas härra siis juba ... üle 70. No siin ongi raske midagi uskuda, kõik on nii teistsugune.

▶ Aprillis avatud rikastusvabriku hoone on ühtlasi ka kaevanduse uus sissepääs. Varem pääsesid külalised maa alla vana administratiivhoone kaudu.

toimub oma vastutusel.

Hoiatus hakkab ruttu sisu saama, kuna ümbritsev maastik pole just igapäevane. Maapind oleks justkui mitme meetri sügavuselt kombainist läbi käinud ja suvaliselt tagasi puistatud – kus on augud, kus kivihunnikud. Kõik see oli aastakümneid põlevkivikarjäär, lausa mitukümmend meetrit sügav, ja nüüdseks siin rohkem, seal vähem rohelusega taastunud.

Miski ei valmista aga ette vaatepildiks, kui oleme pärast kohutaval halval ja kitsal teel rappumist jõudnud veekoguni eriti suurte kivivallide kõrval, mida meie giid Hardi kutsus Aidu veespordikeskuseks. Tõsi, üks kaike ja kummipaati siin on, ning kanali kaevanud Eesti Energia logoga pilt suurest unistusest.

Hardi räägib palju, aga ta vist ei luisaka – juba mitu aastat ongi käinud siia rahvusvahelistele nõuetele vastava sõude-

kanali rajamine. See, 2,3 km pikkune ja paarisaja meetri laiune järv ei ole aga kaugegtki kõik. Vaadake parem veebis mõnelt kaardilt, milline see Aidu kammikujuline kümneid kilomeetreid pikk veekogu tegelikult välja näeb.

Hardi paneb paadile täistuudid sisse ja paar sekundit enne kivivalli sõitmist rebib rooli paremale. Oleme järgmises ja veel pikemas helesinise veega kanalis, või

karjääris, või mis iganes selle müstilise pinnavormi nimi on. Vasemal tuiskavad mööda kivikuhjad, paremal kulgeb sirge mõnemeetrine paesalg kena roheline kaasikuga. Nii veidralt kontrastset maastikku Eestis ikka naljalt ei kohta. Mastaabid on harjumatud. See siin ei ole pisike nagu enamik asju Eestis.

Siin kasvab uus mets ning naasnud on loomadki. Mõned metssead uppusid alguses natuke ära, aga ellujääjad on kenasti ujuma õppinud.

PÕHI ON KÕIGE SÜGAVAMAS KOHAS 30 MEETRI KAUGUSEL, teisel kasvavad jälle veest välja puud. See võsa kasvas siia küll enne, kui mõne aasta eest pumbad välja lülitati ja kanal veega täitus. Kauaks seda paadiga metsas sõitmise lõbu ilmselt pole, sest ega puu ole veeloom. Kogu maastik püsib põnevana aga veel aastakümneid, nagu on näha aladest, kus 25 aastat hiljem kasvab juba uus mets ning naasnud on loomadki. Mõned metssead uppusid alguses natuke ära, aga ellujää-

jad on kenasti ujuma õppinud.

Kuni keskus kõige vajalikuga valmib, ei pea inimene Aidul päris omal käel kooserdama. Teenused tuleb lihtsalt tellida, ja kohale saab siia tuua kanuud, süstad või raftiparved. Vesi on kanalirägastikus rahulik, ei laineta ega midagi. Vaata www.aidu.ee.

Õige vähe edasi Kohtla poole sõites hakkab mahajäetu kõrval ka moodsamaid maju paistma. Kõige värskem on seal alles aprillis avatud uus hoone. Üle kümnendi tegutsenud mäemuuseum on üks Eesti popimaid, sest maa-alustesse päriskaevandustesse lihtsurelik ei pääse ja pole endistesegi palju muuseumi tehtud.

TÖTT-ÕELDA EI OLE MOODNE RIKASTUSVABRIKU HOONE ÜLDSE UUS, pigem selline 60aastane, aga nii äge, et tunda on lennusadama hõngu ehk uue oskuslikku sidumist vanaga. Nagu ikka, eriti uutes muuseumides, on kõik kohad lapsi täis, sest õpikutarkuse asemel saab siin ju kõike sõna otseses mõttes koha peal õppida, lugeda, vaadata, näppida. Enamik ei paistagi sissepääsu lähistel asuvast nuppude ja tuledega puurimismasinast edasi saavat ...

Kaheksakorruselisest ja kõige tipus vaateplatvormiga rikastusvabrikust (rikastamine tähendab lihtsalt põlvkivi käitsi sorteerimist paekivi eraldamiseks) viib ka uus pikk koridor maa alla pääsu juurde. Ehkki sealt saab vaid kümme meetri sügavusele (maksimum oli siin kaevanduses 30, aga uuemates 70 meetrit) vanadesse kaevanduskäikudesse, on mõnigi juba ükselt tagasi pööranud. Enamik

siiski naudib seda mitte üldse nii pikka rännakut minevikku, kuigi kogu seda rauakolu vaadates võiks arvata, et kõik pärineb vähemalt sajanditagusest ajast.

Nagu ikka, eriti uutes muuseumides, on kõik kohad lapsi täis, sest õpikutarkuse asemel saab siin ju kõike sõna otseses mõttes koha peal õppida.

EHE DAMAKS TEEVAD ELAMUSE VEEL TÕELISED ENDISED KAEVURID giidide ja tehnika putitajana – maa all on töökorras rongike ja mitu masinatki. Uus külastuskeskus on aga oas keset seda surnud maastikku ning seal saab väga põhjaliku ülevaate mitte ainult kaevandamise ajaloost Eestis, vaid selle igast etapist meie moodsaimate tehasteni ja üldisema energeetikaseisuni maailmas välja. Aadressilt www.kaevanduspark.ee leiata kõvasti lisa, mida seal kõik teha saab, rulluisurajast mäesuusanõlvadeni.

Ongi õhtu käes. Öömaja valimise lihtsustamiseks on kibeda konkureerimise asemel kenasti seljad kokku pannud viis Ida-Virumaa mõisa – Purts, Maidla, Saka, Kukruse ja Mäetaguse – ja endist väikese voldiku trükkinud. Magada saab neist küll vaid kolmes ja Mäetaguse vaatamegi esimesena üle.

Lisaks *fun fact*, et Eestis üldse eksisteerib poole tuhande elanikuga Mäetaguse vald. Vallavalitsusele kogu mõisakompleksi kuulubki ja ka ise pesitsetakse härrastemajas, mis on juba paarikümne aasta eest viisakalt restaureeritud ning sama hästi tänaseni säilinud.

Kolm sajandit von Rosenite käes olnud (ja varem muidugi põhjasõjas maatas tehtud) mõisa hoonetest on paljud alles ja kasutuses. 50kohaline hotell koos supelusmajaga tegutsebki hoopis tõlakuuris, mis jätab igati soliitse mulje. Mäetaguse passib hästi ka seminaritruhtile, kuna peamajas on kaheksa eri ruumi, suurimasse mahub istuma 80 õpihulmit või tantsima veel enam pulmalisi.

PÕHILINE ON MÄETAGUSEL AGA HOOPIS SPAA. Selline asub ka sõbraliku konkurendi juures Sakal, aga siin on privaatsem, suurem basseini, teraapilised kalakesed, palmiaed (helget klaasi on Mäetagusel üldse palju) ja spaa all keldris lasketiir. Lugesite õigesti – korralik kahe motoriseeritud märklauaga õhupüssikas!

Üle pargi asuvat jääkeldrit kutsutakse jäägrimuseumiks. Kui hotelli juhataja Tiina tuled läidab, näen vaid seintel sarvi ja hirmutavat kopratopist. Vähemasti saab ülemisel korrusel väiksem seltskond laua ümber eriti salajasi jutte arutada. Rohkem õigustab muuseumi nime aga alumisel korral olev – raske on seda nüüd kirjeldadagi – karumaailm. Toas näidatakse sõnas ja pildis karu aastaringi, mis on päris kindlasti kõige põhjalikum

Mäetaguse mõis. Vasakul paistab kunagise oranžeri vormi matkiv spaahoone.

Teraapilised kalakesed, palmiaed ja spaa all keldris on lasketiir. Lugesite õigesti – korralik kolme motoriseeritud märklauaga õhupüssikas!

Jaak Aaviksoo teele ei tasu ette jääda. See karu proovis ja lõpetas topisena.

mõmmimanaal Eestis. Ekspositsiooni kroonib nn Aaviksoo karu – rektorpoliitikuga 2008. aastal ootamatult kohtunud looma topis, kel nimeks mõistagi Jaak.

Kel privaatsusest kõrini saab, võib üürida jalgratta, kõnnikepid, ATV või mõnekümne minuti autosõidu kaugusel asuval Peipsil kasvõi paadi. Meri on teist sama kaugel ja üsna lähedalt leiab ka matkarajad ja raba. Mugavamad saavad piirduda pargis kettagolfiga. Vaata www.moisahotell.ee.

MEIE JÄÄME ÖÖBIMA AGA MAIDLA MÕISA ASKEETLIKESSE TINGIMUSTESSE – kohaliku mõisakooli spordihoone hostelisse. Uni on, *wifi* on, ei maksa sisuliselt midagi, no mis sa veel tahad. Maidlat on kusjuures turistile natuke raske soovitada, sest kogu kompleks on suurema osa ajast laste päralt – peamajas kool, kõrval väga ilus uus (ja basseiniga) lasteaed, juba mainitud suur võimlahoone ning lugematult kõrvalhooneid.

Vallas noortega tegelev Gerri näitab enda valdusi – vanas laudas tegutsevat noortekeskust – muidugi erilise õrnusega. Ja noored ka käivad seal, kõige pismematelegi on oma nurk, et pere suurema-

tel lastel väiksemate järele mugav valvata oleks. Uksed on pärani ka külaliste heaks – pea kõiki ruume kogu mõisakompleksis saab lahkelt üürile võtta. No ja siis on kõrvalasuva aida tohtu saali kõrval veel ka väike spordiklubi. Jõusaal, noh.

See kõik kokku on igatahes nii terviklik ja turvaline keskkond, et soovitada võib lausa Maidlasse kolimist. Külas ollagi parasjagu kolm maja tühjad. Kui te ka kolida ei plaani, küsige igal juhul mõisa seestpoolt näha. Mõisakoolidel on nii teistsugune hingamine, et lapsevanemad võivad kolimise asjus ümber mõelda. Giidiks saavad teile ilmselt koolilapsed, kellele see on väike taskuraha ja väärt kogemus. Lõpuks ostate neilt ka isetehtud suveniire. Kogukond missugune.

Kool pole niisama ka luku ja turvamehe taga, vaid avatud üritustele ja keldrivõlvide all õhtust süües ei pakuks te kohe kindlasti, et tegu on koolisööklaga. Niisugust muljet ei teki ka koolipäeval, kuna ruum näeb kogu aeg välja kui keskaja restoran. No kui te ikka ei leidnud põhjust Maidlasse keerata, siis 14. augustil saab Mõisatulede sarja õhtul näha hoopis teistsugust imet – valgusmänge ja kontserti. Vaata www.maidla.ee.

TEISE PÄEVA HOMMIKUL MÕTLEME SÕITA OTSE NARVA VÄLJA ja siis vaadata, mis Tallinna naastes päeva peale teele jääb. Kuidagi suudame Sillamäe ahvatlevatest siltidest mööduda, aga Sinimägedele omale enam vastu ei pane. Pärast hiljutist filmi “1944” tahaks natuke lähemalt tunnetada, missugune see metsade ja mägede vahel sõdimine välja võis näha.

VAIVARA SINIMÄGEDE MUUSEUMIS jooksevad meile uksele vastu relvadega lapsed. Jah, päris relvadega ja päris lapsed. Veidi vanema moega meesterahvas osutub giidiks ja rehmab, et just selline muuseum ongi – mis väljas, seda võib käperdada; mida ei või, on klaasi taga. Kuttidel on igal juhul löbu laialt. Kogu tihe väljapanek keskendubki pea ainult 1944. aasta lahingule.

Muuseumist saab tellida ka matku või lühemaid käike, mil otse sündmuspaigal ajalooa tutvuda, ilmasõdadest põhjasõjani välja. Sinimägedel on lihtsalt alati midagi juhtunud – kõrgem kants, mis teha. Mäed on seal ka päriselt olemas, neist ühe peal vaatetorn, all klindi sisse uuristatud punkrid. Linnavurlele igati kobe maaidüll väikeses külas putukaid peletada ja mõelda, et sajandeid on teised vennad seal

samamoodi püssikuulidega võidelnud.

Kunagi näeb Vaivaras ilmselt ka Kurtna järvestiku Konnjärvest väljasikutatud Vene päritolu, aga Saksa sümbolikat kandvat T-34 trofeetanki, kuid sellele pole veel head ruumi leitud. Vaata www.muuseum.vaivaravald.ee.

LÕPUKS NARVAS, OTSIME ESIMISE ASJANA, MIS SEAL JÕE ÄÄRES TOIMUB. Sagedasemad külalised teavad Ro-Ro Art Clubi hästi ja lisaks šašlõki kiitmisele kiruvad ehk vahepeal tõusnud hindu. Meie peame seda eksootikat aga natuke otsima. Üks tänav, teine, asfalt lõpeb, jõgi on otse ees, taamal Venemaa, kruusasel tänaval taovad poisid palli, kõrval teispäeva keskpäeval grilliv perekond. See on kas tsivilisatsiooni algus või lõpp. Aga ei, asfalt taastub ja järsku oleme tagasi täiesti moodsas linnamiljööös sadamakese, sõudeklubi ja rannabaariga.

Algus või lõpp, aga eksootiline on see küll: nihuke vene *underground* urgas pluss publi pluss hipibaar. Kümned plakatid tutvustavad siin kümne aasta jooksul esinenud ja peatselt tulevaid artiste, kellest me pole ikka mitte ühestki mitte kunagi veidi midagi kuulnud, aga kõik on natuke teises kultuuriruumis ometi kuulsad. Tundub karm värk, igatahes.

Ettevaatlikumale turistile on ehk turvalisem piirduda sõidutee ja jõe vahele ehitatud kummalise kindlusega, milles ongi koos hipide ja geto vaib – õhtul põleb keset platsi tünn, servades on lauad istumiseks, ühes otsas on lava ja töötab baar. Ning katusel on tinapaberist ... lennuk. Eestikeelsest infoväljast Ro-Ro

kohta naljalt midagi ei leia, nii et vaadake parem www.vk.com/roroartclub.

Ro-Rost veidi kesklinna poole, siluliselt ümber nurga keerates jõuame Narva bastionideni. Vahepeal väga õnnetusse seisu jäänud uhked kindlustused on tellingutes ja töö nende taastamiseks

Üks Eesti veidramaid keskkondi. Elavaid hingi on väljakul vaid natuke vähem kui keskmisel kalmistul.

käib. Tasakesi, pausidega, ikka nõnda, et bastionikäikudes elavad nahkhiired elukvaliteedis järele ei peaks andma.

KOHE BASTIONIDE KOHAL LAIUB PIMEAED, Narva kuulsaim park, mis vaatamata kõhedavõitu nimele on tegelikult imekaunis koht. Seisad seal üleval keset kaunist rohelist ja vaatad Venemaale ülalt alla just nii, nagu see ühele tõelisele eestlasele meeldib.

Pimeaia tagant saabus Raekoja plats on ilma naljata üks Eesti veidramaid keskkondi. Elavaid hingi on väljakul vaid natuke vähem kui keskmisel kalmistul. Paremalt hruštšovkad, keskel justkui taevast potsatanud ajaloolise ilmega pommitamise järel taastatud raekoda ja vasaikul uus kolledžihoone.

Kolledžit tasub muidugi külastada.

Kalgivõitu fassaad kopeerib kadunud börsihoonet. Mõni heidab uue maja autoritele ette tuntud briti skulptori Rachel Whitereadi loominguliste võtete näppamist, teine ajaloolisest hoonestusjoonest taandumist. Tõsi on, et vanal joonel fassaadiga hoone teeks platsi veel imelikumaks. Kolledžisse tasub sisse ka vaadata, see on üks väheseid kohti Narvas, kus eesti keelt kuuleb, ja isegi kui teile tundub hoonesisene ruumikasutus tõsiselt napakas, on see maja omal moel ikkagi põnev. Lisaks on keldrikohvik Muna igati arvestatav kehakinnitamise koht.

Kesklinnast mõned kilomeetrid eemal, kus jõest saab Ülemiste järvest kaks korda suurem veehoidla (valdavalt küll Vene alal), paikneb üks järjekordselt Eesti maagilisemaid asumeid. Omamoodi Veneetsia, kus elu käib kanalitel ja nende ääres, pea kohal risti-rästi jooksvate ning pidevalt särisevate kõrgepingeliinide all. Veidi eemal asub ju Eesti suurim elektrivabrik.

KUSAGIL SIIN LÄHEDAL ON ASUSTATUMATEST PUNKTIDEST VIST KULGU PAADISADAM ja purjetamisklubi, aga Google Maps ütleb, et asume Pribrežnõi või Malõi Primorskis. Ja kummalise veekogu nimi on Balti SEJ juurdevoolukanal. Dissonantsi ei vähenda ka nõgestesse pargitud auto kõrvalt paistev tänavanimi Vitamiini, ammugi pisut eemal kulgev Pingviini tänav.

Põhimõtteliselt on tegu justkui garaaži- ja aianduskooperatiivi ristandiga, ent kollased mossed ja punased žiglad ustest sisse-välja ei vura – avanevad need nimelt kanali poole ehk on mõeldud paatidele. Kuuriuksel saab ka päikest võtta,

Narva raekoja platsil on üks oluline pluss võrreldes Tallinna omaga. Siin pole tüütuvõitu turistidega välkohvikuid.

Kulgu sadam on idülliline kesk-
kond, seda neile, keda isetekkel-
sed miljööd ära ei ehmata.

koera sügada või pardiperega juttu ajada. Selja taga kasvavad sibulad ja kartul, kala tuleb veest, ja ega suurt vahet olegi, mis riigis sa elad või kas riiki üldse vaja on.

ENNE KUI NARVAST MINEMA TÕTTATE, KÄIGE ÄRA KA KREENHOLMIS, eriti kui tammi lüüsid on avatud ja jõge saab täies ilus näha. Ekskursioone korraldab Narva muuseum www.narvamuseum.ee. Meil on seekord aega vähem, lüüsid on ka kinni. Heidame pilgu punatellisest historitsistlikule töölishoonestusele ja ametnikemajadele ning imekaunile haiglahoonele, mis kõik kunagise tehase koosseisu kuulusid. Kreenholmi hoonestust vaadates on selge, et see tööstus siin oli oma mastaabilt midagi sellist, mis tegelikult ei ole väikesele Eestile sugugi omane.

Jätkame teekonda Narva-Jõesuu poole. Narva ja Jõesuu vahel oleva maantee ääres on käinud justkui üksteise võidu monumentide ehitamine. Pole vist sõdurit või lugu, mida siin järjekordse kivimürakaga tähistatud pole. Kolmas (vist) ja kõige uhkem neist on n-ö Narva tank, mis meenutab jumal teab millist neist muinasjuttudest, aga sõnum on

Dissonantsi ei vähenda
ka nõgestesse pargitud
auto kõrvalt paistev
tänavanimi Vitamiini,
ammugi pisut eemal
kulgev Pingviini tänav.

selge – väga viisakale peenrale on rahu sümboliseerivate lilledega kujundatud number 70 ja tekst ПОБЕДА. Puud on rohelised, noor pere jalutab tanki juures lapsega, rahuidüll missugune.

PEALE TANKI HAKKAB PAISTMA KA NELJAS MÄLESTUSSAMMAS ja nüüd saaks mõnel EKRE noorpoliitikul lõplikult mõöt täis #absurd, aga oh üllatust, tolle tippu ehiv kõverdunud käsi möögaga ja E-täht. Keegi on üritanud tasakaalu luua.

Veidi enne Narva-Jõesuud keerame muidugi jälle valesst teeotsast ära ja põhja peale kinnijäämise hirmus ligineme vältel poolt Sergeid otsima. Tema peab siin jõe serval asutust kena eestikeelse nimega Kalatalu, millele linna poolt liginedes ka sildid viidanuks.

Eks me võinuks ju oodatagi, et küllap järjekordsesse oasi sel mahajäetud töös-

tusmaastikul satume. Sergei on nimelt oma pisikesse kalade sissetegemise tööstuse taha otse jõele rajanud suveks ootamatult maitseka terrassi, pannud kõrvale püsti putka, grilli ja suitsuahju. Seal istudes ja kasvõi lõkkel tehtud uhhaad süües ei arvaks hetkekski, et sa pole parasjagu Pärnus või Pirital.

MENÜÜ ON SAMA AHVATLEV KUI NELI LUMIVALGET PAATI, millega saab minna lõbusõidule ja Venemaad või linde vahtima. Muidugi juhul, kui te oskate aerutada, sest üle piiri sattumine võib reisi asjatult pikendada. Vaade Venemaale on sealt muide kõvasti kenam kui selja taha.

Oma suvist hobi hoiab Sergei elus kulinaariaga, nagu ta seda bürokraatia kiuste tegutsevat kalatööstust ise kutsub. Vana Narva Delikatessi nime all müüdavaid purke tuurade, silmade, meritindi või angerjaga suurest poest naljalt ei leia (no kohalikust Konsumist ehk vaid), nii et ostke kohe rohkem sealtsamast kaasa. Aitate toredale väikesele äriks kaasa. Praegu ollakse avatud nädalavahetustel, aga üks sõltub ilmast ja kundedest.

Jõesuus on muidu uued spaad, neist värskem, Noorus, jätab üsna kalgi mulje. Puitvillad lagunevad endiselt, aga üks neist on müüki pandud. Hea paksu rahakotiga inimene, kes sa seda lugu loed, osta ära ja tee korda.

Sätime Tallinna suunda tagasi sihiga väisata üht silmapaistvat põllumajandus- asutust. Traditsiooni hoides põrutame ka enne Toilat seisvast sildist “Kitsepiim 650 m” uljalt mööda, mõeldes, et üks siis poole kilomeetri pärast hakkame hoogu maha võtma. Ligineme Konju Mõisa Talule seega tänase viimase auringiga.

Kaluritalu, üks kohtadest, mida sel suvel tuleks kindlasti külastada.

Ida-Viru

Narva-Jõesuu kauneima puitvilla on varjanud võsa, mille varjus kaunitar saab rahus hääbuda.

LAIEMA AVALIKKUSE TEADVUSSE TÕID KONJU ilmselt alles tänavused valimised, kui peremees Martin küllap ka enda üllatuseks riigikokku valiti. Avalikkus üllatus ehk veel rohkem – Eestis elab 29aastane pruunisilmne keevitaja, kel on 450 kitse ja nii edukas farm, et kohapealt ei pruugi midagi ostagi saada, sest suurpoode ei saa ilma jätta.

Kui me kohale jõuame, ongi he-lerohelise müügipunkti ummistanud bussitais Lasnamäe sotsiaalkeskuse vanaprouasid. Ootame lõpuks ligi kolmveerand tundi, et perenaine Ksenia lõpuks meilegi aega leiaks. Tuuri talus teemegi lõpuks koos Lasnamäe prouadega, millest sai omaette elamus.

Aga algusest. Konju mõisa kui sellist tegelikult öieti ei ole peale ühe veidra lagununud maja, mille Martin ja Ksenia meeleldi näiteks külalistemajaks ostaks, aga tolle omanikule ei meeldi üldse kitsed ja nii seisab see sisuliselt keset farmi. Nii tuleb laste sünnipäevi praegu 50kohalises varjualuses korraldada – ka niisugune teenus on farmis.

Mahetalu pole ka tavaline tootmisüksus, vaid teeb täiesti ametlikult tervelt pooleteisttunniseid ekskursioone, sest kohapeal on vaata et väiksem loomaaed koos – Ameerika minihobused, mägi-veised, alpakaad, lehmad, haned, hobused ja mitu punast kassi, kellest ühe nimi on Stakan.

Iga looma peale kitsede-lehmade on küll vaid mõni, aga linnainimesele rohkem kui küll. Oma silmaga lüpsi nägemine võib puhta ära ehmata.

Ja siis on Konjul hobused. Nemad ongi tegelikult Ksenia armastus, kes nimetab oma väikest hobi hobuste päästmiseks. Need, kes läheks lihapallideks

Kui te arvasite, et 450 kitse on hoomamatu, siis kümne kitsega alustanud Martin plaanib parasjagu uut farmi ja juba enam kui 3000 kitsele.

või niisama tapale, üritab ta Konjule tuua, üles putitada ja loomale uue kodu leida. Head inimesed on selleks lausa raha annetanud.

Lasnamäe prouad heldivad enim aga Ksenia kuulsaima loo peale, et kui ta parasjagu telesaate abil ühele suksule uut omanikku otsis, kirjutas talle seesama Martin, kes sai omale korraga nii hobuse kui ka naise. Ja kui te arvasite, et 450 kitse on hoomamatu, siis 2007 kümne kitsega alustanud Martin plaanib parasjagu uut farmi ja juba enam kui 3000 kitsele. Sest Hollandis nägid nad 10 000 kitsega farmi ja seegi ei tundunud midagi üle mõistuse. Ksenia plaanib muidugi ka midagi endale – hobuteraapiat.

Vaata www.konju.ee ja otsi võrratuid kitsejuustupalle poest. Need ei maitse kusjuures absoluutselt nagu kitsejuust.

Vanainimesed ja loomad väsitavad meid päris ära, Sakas jääbki käimata (tegelikult peaks sealgi mõisas jätkuvalt hästi süüa saama) ja ka metsas olevad sõjaaegsete kaevikute rekonstruktsioonid jäävad nägemata. Toidupeatuse enne kojusõitu teeme hoopis Jõhvi külje all, kohe maantee äärde jäävas Gruusia trahtris Mimino.

Ida-Viru on suur ja tihe ning suve jooksul läheme sinna kindlasti tagasi.

Konjus on raske öelda, kummad on vaatamisväärsus, kas külastajad või loomad.

Pärnu

Kui peaks täiusliku suve mõnekümnele ruutmeetrile ära mahutama, siis näeks see ilmselt välja nagu kohviku Komfek terrass, mis ühtlasi on disainipoe Kolme Karu Kaubamaja uksealune.

Pärnu

türklased, trenditeadjad,
kalamehed, kudujad

Tekst ja pildid **SILVIA PÄRMANN**, Diivan

Silvia Pärmann tegi traditsioonilise varasuvise tiiru Pärnus ja kaardistas uued kohad, kuhu kõik need päikesekummardajad, kel juba teiseks juuniks ei õnnestunud siiski pruuniks saada, oma kohustuslikul rannanädalal mereõhust küllastunud, ent näljastena maanduda võiks.

Pärnu

Suvine Pärnu meeltab ligi igas vanuses noorusliku meelega puhkajaid, rattad võetakse kaasa ja ülikonnad unustatakse koju.

Esimesed toiduhuvilised siseturistid jõudsid kohale juba mais – Pärnu rannaniidule jõudsid Võrumaalt linnaveised, kelle ülesanne on rohu ja pillirooga ala sügiseks puhtaks süüa. Neid sümpaatseid ja töökaid elukaid on rannast lihtne vaatama jalutada.

Ehkki suvi pakub lisaks toidukunstile ka hulga näitusi, teatrit ja filmifestivali, on tore aeg avastada vabas õhus jalutades Pärnu peidetud skulptuure ja tänavakunsti.

Aadressiraamat

Kalamajaka kohvik

Suur-Sepa 18
E-N 9-21, R-L 9-22 P 9-21
www.facebook.com/kalamajaka

Kolme Karu Kaubamaja

Kuninga tänav 24-1-sisehoov
Avatud kuni 28.08, E-L 12-20, P 12-17
www.facebook.com/KolmeKaruKaubamaja

Komfek

Kuninga 24
E-N 10-20; R-L 10-22, P 12-18
www.facebook.com/kohvikkomfek

Kookon

Rüütli 28
P-N 10-18, R-L 10-21
www.facebook.com/kookonkohvik

Ephesus

Rüütli 38
Iga päev alates kell 10, suvistel nädalavahetusel avatud ka öösiti.

Sel ajal kui ülejäänud Eesti alles valutab pead kõikvõimalikul viisil sisse rändavate inimeste ja kõige nendega seonduva pärast, on Pärnu asunud juba esimesi vilju maitsma. Kui täpsem olla, siis esimesi kebaabe.

TÜRGI RESTORAN EPHEBUS Pärnu peatänav ääres pole küll esimeste pagulaste asutatud, ent söögikoha omanikud on türklased Oktay Er ja Haydar Arduc, kellest esimene on Soomes tegutsev restoraniäriees, teine aga lendas tööpoolest Pärnusse söögikohta looma otse Türgist.

Vahemere rannikult Läänemere äärde sattunud türklased ei kühvelda Pärnus pitasaiu ja muid türgi hõrgutisi ahju selle pärast, et neil kusagil mujal seda teha poleks. Neile lihtsalt meeldib Pärnu nii pööraselt, et nad restorani jaoks muud kohta ei kaalunudki. Eks nad natuke hullud muidugi on, mitte ainult linna, vaid ka tänava valiku koha pealt, Rüütli tänava elul ei ole türgi temperamendiga palju ühist. Nii et minna

tuleks nüüd ja praegu, seda eksootikat ei pruugi järgmiseks suveks jätkuda.

Pärnu jaoks on üldse käes paljude esimeste kordade aasta.

Esimesele türgi restoranile sekundeerib veel üks oma kategoorias esimene – Pärnu, surutud kahe jõe ja lahe vahele, iga kala ja ka kalamehe unistuste elupaik, sai möödunud suvel lõpuks ka esimese kalarestorani.

KALAMAJAKA KALAKOHVIK tegi asukohavalikul ka julge otsuse, söögikoht avati turul. Pärnu turg pole pärnakate endi meelest päris sama, mis Madridi elanikele Mercado de San Miguel või Viinis Naschmarkt, kus söögikohti on tänaseks rohkem kui müügilette. Ent juba esimesest õhtusöögist alates oli selge, et näiteks pealinlastele pole vahet, kuhu linna turule sööma sõita, kuni toit on värske ja võrratu ning veinivalik hea ja õigel temperatuuril.

Kalamajaka kohviku köögis on kõike tehtud algusest peale õigesti ning tegelikult ei olegi päeva või kellaaega, kui sinna minemiseks põhjust ei leiaks.

SIIN ON LÕBUS! TERVISE PARADIISI VEEPARGIS

www.terviseparadiis.ee

Tervise Paradiis
spaa-hotell ja veekeskus
Side 14, 80010 Pärnu

tervise paradiis
spaa-hotell & veekeskus

Pärnu

Päevasel ajal on Kalamajakas lihtne koht, kuhu põikavad sisse ka turul askeldanud inimesed, aga õhtune meeleolu on naudisklevam, laudadele ilmuvad pokaalid ja alla kolme käigu tellima ei kipu keegi.

Kolme Karu Kaubamaja toob hea Eesti disaini suveks Pärnusse müügile. Kel säilinud armas harjumus saata postkaarte, leiab seal parima valiku.

Kookon on mõnus kohvik, kus käia kooki söömas ja kudumas, ehkki väga teretunud on ka kõik need külalised, kelle eest vanaema koolis alati sokikanna ära nõeluma pidi või kes päris täpselt aru ei saagi, mis vahe on vardal ja heegelnõelal.

Peakokk Jaanus Krass hiilib ise ka igal vabal päeval kalale ja armastab üle kõige kohalikke vee-elukaid, ent restorani jaoks vajalikus koguses ta neid ise püüda ei jaks. Nii võib menüüs kohata palju eksootilisemaid kalu, kui Pärnu jõe põhja sukeldudes läbi maski näha on. Ehkki suvitajate peamisest promeneermisteeconnast kõrval, pole sinna lauda broneerimata väga suurt mõtet minna.

MÕNES MÕTTES SAMA LOOGILINE KUI KALAKOHVIKU TEKKIMINE Pärnusse on lõngapoe-kohviku Kookon sünd Pärnu peatänava ääres. Esmapilgul kurioosumina tunduv koostlus asub tänaval, mille ääres on läbi aastate suutnud ellu jääda vaid paar apteeki, prillipoodi ning lõngapoed. Nii et pisut järele mõeldes ainumõeldav koostlus.

Pisut järele mõelda oli selle mõnusa atmosfääriga lõnga- ja koogipesa omanikel aega küllaga, kui nad veelgi vaiksemas tänavas lõngapoodi pidasid. Kui Rüütli tänava dinosaur Arno Äri lõpuks välja suri ning mõnusa päikese-poolse ruumi vabaks jättis, kolisid nad

rõõmuga oma lõngapoe peatänava äärde suuremale pinnale ja realiseerisid ka unistuse oma kohvikust. Menüü on küll lühike, alati paar salatit ja võileiba ning vähemalt kolm kooki, kuid pidevas muutumises. Aga lõngamenüü on see-eest üks pikemaid maailmas!

MUIDUGI ON KA NEID UUSI KOHVIKUID, MIS TURVALISTELE TÄNAVATELE MÄNGIVAD. Pärnu ühel pikema ajalooga kohvikutänaval, Pühavaimu tänaval – sõõrikuid on seal valmistatud juba 50ndate aastate algusest – on ökokohviku Mahedik ja veininautlejate lemmiku Piccadilly Wine'i naabruses end sisse seadnud Mumm, kosmopoliitne lounge, mis võiks asuda ükskõik kus maailmas, aga asub Pärnus.

Aasta tagasi avatud Komfek kohe nurga taga Kuninga tänaval on aga oma ahvatleva magusa lõhnaga talve jooksul enda ümber meelitanud veel hulga ettevõtmisi, nüüd tegutseb selle hoovis ka suvebaar ning suve alguses kohviku hoovis ukсед avanud *pop-up* disainipood Kolme Karu Kaubamaja täidab linnas

valitsenud Eesti disainerite loomingu lünga.

KES TUNNEB, ET KUIDAGI EI SAA LAHKUDA KOGUKA KOTI SUVENIIRIDETA, võib lisaks läbi hüpata Haapsalus suvitajatele tuttavast poest Ehe ja Ehtne Käsitöö, mis asub aadressil Rüütli 29.

Parimad söögikohad

Pärnu parimad söögikohad 2015
Postimehe lugejate arvates

1. Postipoiss
2. Steffani
3. Wesset
4. XS
5. Mahedik

Parimad söögikohad 2015 edetabeli Eesti 50 parimat söögikohta koostajate arvates (ei ole pingerida).

Kalamajaka kohvik
Lime Lounge
Piparmünt
Raimond

estravel

Reisi kohe! Maksa hiljem.

Estravelist saad väga soodsatel tingimustel järelmaksu. Lepingutasu ei ole ning palgatöendit esitada pole vaja!

Lanzarote paketid

Hind ühele al **599 eurost**

Järelmaksuga al **54 eurost/kuus**

Tai reisipaketid

Hind ühele al **1060 eurost**

Järelmaks al **96 eurost/kuus**

Bahama saarte kruis

Hind ühele kaheses kajutis al **291 eurost**

Järelmaks al **27 eurost/kuus**

Ida-Kariibi kruis

Hind ühele kaheses kajutis al **716 eurost**

Järelmaks al **65 eurost/kuus**

Vaata tingimusi ja taotle järelmaksu aadressil www.estravel.ee/jarelmaks või mobiilis estravel.ee.
Järelmaksu periood on 12 kuud, intress 16% ja krediidi kulukuse määr 17,31%.

Mustmiljon täidetud reisiunistust

24/7 tasuta reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Naabritele külla. **Riia**

Viimastel aastatel on Riia päriselu liikunud järjekindlalt vanalinnast eemale. Nagu Tallinna asumites tõstavad siingi pead väikeste punktide rahvalgatuse korras tegevusega alustanud kvartalid, kus nüüdseks toimub pidevalt üritusi igale maitsele ja sihtrühmale. Ivan Lavrentjevi seitse soovitusi.

Tekst **IVAN LAVRENTJEV**

Miera tänava vabariik

Meenutab atmosfääri poolest paljuski Telliskivi loomelinnakut Tallinnas: disainipoed, kohvikud, valdavalt fiksratta seljas ringi liikuvad hipsterid. Kõike seda saab nautida peaaegu et kesklinna piiril: hästi ligipääsetavas asukohas paiknev Miera tänav vastab täielikult oma nimele (läti k miers – rahu) ning piirkonnas tajutav maitsev lõhn (maiustustetootja Laima vabrik paikneb siinsamas) teeb meele rõõmsaks.

Tänaval peetakse pidevalt ka erinevaid kultuuriüritusi – kui veab, võite sattuda mõne torele bändi kontserdile, aga tegelikult on tegemist ka niisama mõnusa kohaga. Kaasa saab osta riideid, kunsti, igasuguseid kodukaupu jm toredat, kindlasti tasub külastada ka tänava parimaid kohvikuid: Miera (Miera iela 9) ja DAD Cafe (Miera iela 17).

www.mieriela.lv

Kalnciema

Tänavale jõudmiseks peab vanalinnast üle Daugava jõe minema (jalgsi, trammi-ga nr 4 või 5 või taksoga). Kalamajas või Supilinnas käinud ja elanud inimestele tuttavana mõjuva puitarhitektuuri taga on peidus üks selliseid kohti, kus korraga saab tunda ennast rahulikult ja olla elukeerises.

Neljapäeviti töötab kvartalis koha-

likke kaupu pakkuv turg ja mängitakse elavat muusikat, muidu näidatakse filme, müüakse kunsti ja pannakse pidu. Et õigel õhtul toimuvaga kursis olla, hoidke kodulehel silm peal. Kui eksite siia piirkonda juhuslikult, proovige Maja-nimelise restorani sööke (Kalnciema 37-5, www.restoransmaja.lv).

www.kalnciemaiaela.lv

Spikeri kvartal

Riia uus kohustuslik koht. Jõe ääres paiknev ning pikalt laorumidena teeninud kvartal on viimastel aastatel uuenduskuuri läbinud ja tegutseb nüüd trenditeadlike inimeste kohtumispaigana. Selleks on põhjust – moodsad poed, head söögikohad ja palju kunsti igale maitsele.

Sisehoovis näidatakse suvehooajal filme ning pidevalt tegutseb kirbuturg ja korraldatakse festivale. Teemade ja asukate valik on tõesti lai: kaasaegsest kunsti keskusest kim?, mis pakub külastajatele näitusi, loenguid, filmilinnastusi ja teisi üritusi, kuni Riia geto muuseumini välja, kus räägitakse holokaustist Läti pealinnas Natsi-Saksa okupatsiooni ajal. Linna parimat kohvi saab Café Dalīst.

www.spikeri.lv

Kunst

Läti Kunstimuuseumi Riia börsi hoonel näeb lisaks Läti kunsti püsiväljapanekule 5. juulini ka kahte tähelepanuväärset näitust. Esimese pealkirjaks on "Provence'i magnetism": Riiga on toodud Kagu-Prantsusmaad kujutavaid Renoiri, Matisse'i, van Goghi, Picasso jt töid.

Võrdlemisi eklektilist valikut ja mõnes kohas ebaloogilise ülesehitusega ruumi kompenseerib hea valgus ja värvide

Jelena123 | Dreamstime.com

rohkus: suviseks vaatamiseks sobib see igati. Sama kuupäevani on avatud ka Riias sündinud ning New Yorgis maailmakuulsaks saanud balletitantsija, koreograafi ning "Seksi ja linna" sarjas ise kunstnikku mänginud Mihhail Barošnikovi isikliku kogu näitus.

Tema kollektsiooni on raske kirjeldada – esindatud on erinevaid stiile

ja suuruseid. Põnevaim osa kogust on seotud teatri ja balletiga: külastajal avaneb võimalus tutvuda legendaarsete 1920.–30ndate teatrikunstnike eskiiside ja joonistega ning ruumist lahkudes valitseb tunne, justkui oleks kõiki neid värvikaid kostüüme tantsijate seljas näinud, nt Stravinski muusika saatel.

Doma laukums 6, www.rigasbirza.lv

Bryan Ledgard | Flickr

Jazz vanalinnas

Vanalinnas paikneva Väikese gildi hoovis mängitakse suvel jatsu. Tõsi küll, vaid neljapäeviti algusega kl 17. Kui tunnete, et ei viitsi vanalinnast eemale liikuda ning klubimuusika pole just teie esimene valik – tulge siia ning nautige laia repertuaariga tasuta kontserte.

Maza Gilde, Amatu ielā 3/5

Maailmatasemel teater

Hoolimata keelebarjäärist tuleb Riias olles minna teatrisse. Ooperi (Aspazijas bulvāris 3) puhul polegi keel niivõrd oluline ning kahes parimas draamateatris – Riia Uues Teatris (Lāčplēša iela 25) ja Läti Rahvusteatris (Kronvalda bulvāris 2) – mängitakse aeg-ajalt etendusi subtiitrite või sünkroontõlkega.

Kui otsustate esimese kasuks, siis kohustuslikud on kõik Läti mainekaima lavastaja Alvis Hermanise tükid. Hermanis lavastab väga omapärasel moel ka palju vene klassikat, nii et Tšehhovi või Gogoli tekste tundev vaataja võib täielikult keskenduda näitlejate tööle. Rahvusteatris mängitakse suuremaid asju, lisaks saab pidevalt näha ka parimate Moskva lavastajate töid.

Kel huvi alternatiivteatri vastu ja tantsu- või hästi minimalistlikud etendused tunduvad õige valikuna, soovitaks minna Gertrude tänava teatrisse (Gertrūdes iela 101a) või Dirty Deal Teatro'sse (Spīķeri kvartāls, Maskavas iela 12). Läti teater on Eesti omaga võrreldes rahvusvahelistel festivalidel tihtipeale edukam ning etenduste kvaliteet on tõesti tasemel. Eriti tore on selle juures, et paljudele etendusele saab pileteid ka paar päeva enne etendust.

Söök

Neiburgs

Vanalinnas ning turistimagnetitele väga lähedal, kuid ikkagi vaikselt tänaval paiknev Neiburgs pakub moodsa läti köögi roogi – valdavalt liha või kala lihtsate, aga samas maitsevate lisade ja kastmetega. Peamine erinevus viimastel aastatel arenenud ning juba harjumuspärasteks saanud eesti uue kulinaaria vooludega seisneb ürtide väheses kasutamises ja maitseühansside tagasihoidlikumas väljatoomises – ühesõnaga, korralik resto vanaema toitudega.

Jauniela 25/27

www.neiburgs.com

Aqua Luna

Riias püütakse väga aktiivselt ära kasutada jõeäärte ning uusi söögikohti ilusa vaatega tekib aina juurde. Kala ja mereandide fännid peavad ette võtma rännaku kesklinnast põhja poole – jala umbes 20 minutit ja taksoga veelgi kiiremini. Lisaks kõikvõimalikul moel valmistatud kalale soovitan pödraliha *carpaccio*'t – erinevalt merekarpidest on tege- mist kohalikust toorainest rooga.

Andrejostas iela 4

www.aqualuna.lv

Ostas Skati

Linna uhkemaid restorane paikneb keset Daugava jõe moodsas kvartalis. Soovituslikud on grillitud lamba- ja veiseliha ürtidega. Kui magustoidule ruumi jääb ja figuur lubab, siis proovige kindlasti kohalikku Napoleoni kooki.

Matrožu iela 15, Ķīpsala

www.ostasskatirestorans.lv

Mākonis

Väga maitsev kohv ja koogid, samuti saab kaasa osta moodsat kunsti ja Läti disainerite toodangut. Hipsterlikule söögikohale kohaselt pole Mākonisel normaalset menüüd ning iga päev pakutakse kahekäigulist lõunat, mille koostisosad pidevalt muutuvad. Tuleb kohale minna ja proovida.

Palasta iela 7

www.makoniscoffee.lv

Kaņepes Kultūras centrs

KKC on koht, kus on näitusi, mängitakse muusikat ja pannakse niisama pidu. Suvehooajal saab päikest nautida sisehoovis, ökoburger ja käsitööõlu peos. Võibolla ei tasu seal vaid mainida oma päritolu, kuna naabruses

asuva Eesti saatkonnaga ei saavat hipsterid üldse läbi.

Skolas iela 15

www.kanepes.lv

Chomsky

Kui kõik kontserdid läbi, klubid kinni, joogid ammu joodud ja muud asjad tehtud, minnakse Chomskysse. Hullud peod hommikuni välja ja arutelud Riia boheemlastega toimuvad just siin. Väidetavalt saab seksi ka, aga seda peate ise kontrollima. Tüüpiline linnapidude lõpuboss.

Lāčplēša iela 68

www.facebook.com/chomskybar

Tekst **TIIT EFERT**, pildid **TIIT EFERT, VIKING LINE, VISIT FINLAND**

Idülliline Lääne-Soome

*Iga eestlase jaoks on Soome oma-
moodi tuttav, kasvõi televiisori
kaudu sügaval nõukogude ajal.
Tiit Efert püüab reisiga Lääne-
Soome seda pilti veelgi avardada.*

Mie eesmärgiks on sõita piki Botnia lahe rannikut kuni selle tippu. Läbi-
da tuleb ühtekokku tuhatkond kilo-
meetrit, et jõuda Lapimaal asuvasse
Tornio linna ja ehk põigata sisse ka teisel pool
piirijõe asuvasse Rootsi linna Haaparantasse.
Olles sõitnud varem ümber lummava loodusega
Saimaa järve ja piki idapiiri talvisele Lapimaa-
le, tahame seekord veeta mõnusalt aega suvises
Lääne-Soomes, et nautida kaunist loodust ning
avastada sealseid linnu.

Jõudnud hommikuse laevaga Helsingisse, võ-
tame kohe suuna läände Turu linna poole. Soome

üks suuremaid maanteid tähistusega E18 on suu-
repärasel korras, valdavalt on suvisel ajal lubatud
sõita kiirusega 120 kilomeetrit tunnis. Enne kui
hoo täiesti üles saab võtta, tuleb mööduda eestlas-
te ühest peamisest ostusihthohast, Espoos asuvas
IKEA kauplusest.

Sõit ei ole küll pikk, aga kel kõht tühjaks
läheb, leiab tee äärest kindlasti kaupluse või väik-
sema söögikoha, kus pisut keha kinnitada. Tee on
otsast lõpuni neljarealine ning igaüks, kes on Soo-
mes autoga sõitnud, teab, et sellised kiirteed vii-
vad Helsingist ka teistesse olulistesse linnadesse.
Soome riigi võime valmis ehitada sellisel hulgal

- ▲ Elu Aura jõe kaldal on idülliline, seda eriti soojadel suveõhtudel, mil jõekaldast saab linna kõige aktiivsem piirkond.
- ▶ Kui soomlased räägivad keskajast, siis nad räägivad enamasti Turust, mis on nende jaoks keskaegne linn. Eestlase silmad lähevad seda juttu kuulates ja linnapilti vaadates suureks, aga Turu toomkirik on tõepoolest keskaegne. Selles mastaapses hoones on põnevat üksjagu.
- ▼ Teine Turu ajaloo osas tähelepanuväärne hoone on 13. sajandi lõpus rajatud Turu kindlus, ka siin pole algsest palju alles, aga vene pommitajad tegid majale kahju ka teises ilmasõjas, aga Soome ajaloo üks olulisemaid hooned muidugi taastati.

korralikke maanteid peaks tegema kadedaks iga Eesti autojuhi, sest meil pole sellist teed isegi kahe suurema linna vahel.

TURU ASUB HELSINGIST 165 KILOMETRI KAUGUSEL ning selle läbimiseks kulub alla kahe tunni. See linn on suurepärase paik puhkamiseks, eriti suvel, aga oluline on ta ka jõulude ajal. Turu on Soome vanim linn. Elav kaubakeskus oli see juba 13. sajandil, sellest ajast pärinevad ka linna sümbolid Turu katedraal, kindlus ja dominikaani munkade klooster. 19. sajandi alguses, kui Soomest sai Venemaa osa, oli Turu lühikest aega ka riigi ametlik

pealinn, kuni tsaar Aleksander I leidis, et pealinna jaoks on see Rootsile liiga lähedal.

Turu tänavatel liikudes torkab silma äärmine sarnasus Helsingiga. Sellel on ka oma põhjus: 1827 sai Turu suure tulekahju tõttu kõvasti räsi-da. Uue linnaplaneeringu arhitektiks oli sakslane Carl Ludvig Engel, kes on kujundanud ka Soome praeguse pealinna Helsingi näo.

Linnas on mõnus jalutada. Valdav enamik vaatamisväärsustest on keskvaljakust (Kauppatorist) kahe kilomeetri raadiuses. Ringkäiku võiks alustada Toomkirikust – Soome luteri usu peakirikust. Seda peetakse üheks ilusamaks gooti stiilis

Naantali on imekaunis, vaid liigne turistiderohkus kipub suvel häirima.

Turu linn on üks Soome olulistest merevärvavatest.

kirikuks kogu Soome arhitektuuri ajaloos, samuti Soome kõige väärtuslikumaks ehitusajalooliseks mälestusmärgiks. Toomkiriku naabruses asub Vanha Suurtori väljak, mille ääres olevalt Brinkkala maja rõdult kuulutatakse igal aastal välja jõulurahu. See on sündmus, mida terve Soome kodudes teleri vahendusel jälgib.

Turu kesklinn on täis suuri ja väiksemaid poode. Külastada tasub keskväljaku ääres asuvat Hansa Shopping Centre'it, kus ühe katuse all on üle 150 kaupluse, samuti äärelinnas asuvat Länsikeskust sealsete hüpermarketitega. Ja loomulikult tuleks läbi astuda Turu kaubahallist Eerikinkadul, mis pakub juba 1896. aastast liha, juustu, piima- tooteid ja käsitööd.

Pakutav valik ajab hulluks iga eestlasest toi-

dusõbra. Kõike tundub siin olevat palju rohkem. Kuigi ka meie turuhoonetest leiab kala- ja liha- valiku, tundub siin kõik puhtam ja ilusam ning valik laiem. Aga mis muidugi jalust rabavad, on hinnad. Need on paar korda kallimad, kui me harjunud oleme.

TEATUD MÕTTES ON TURU MEIE REISIL KA SÕLM- PUNKT. Võimalus on suunduda merele, sest Aura jõe kallastele rajatud Turu on iidne merelinn. Ajaloolise kindluse juures (mille ümber asuvas pargis on mõnus piknikku pidada) asuvas sadamast võib astuda näiteks Läänemere mood- saima kruisilaeva Viking Grace'i pardale. Täiesti omanäolist elamust pakkuva laevaga võib sõita Rootsi pealinna Stockholmi, kruisitada laevast lahkumata tagasi Turusse või külastada Soome kõige läänepoolsemat piirkonda, 6000 saarest koosnevat Ahvenamaad. Sinna jõudmiseks saab laevaaknast imetleda Turu rannikuvetes laiuvat Euroopa suurimat saarestikku (mis koosneb ligi 40 000 saarest ja laiust), aga nendele võib minna ka bussi või jalgrattaga sõites.

AHVENAMAA SOBIB IDEAASELTE NEILE, KES IHALEVAD LINNAMÜRÄST ÄRA VAIKUSESSE. Isegi pealinnas Mariehamnis olevat vaid korra päevas tiptunnil "ummik", kui neli autot seisavad üksteise järel valgusfoori taga järjekorras. Mitmepäevase reisi vältel ei kohta Ahvenamaal ühtegi politseinikku. Kohalikud on selle üle ka väga uhked, et saarel pole ühtegi kurjategijat.

Samuti ei sõida pealinna ühistranspordis ühtegi jänest, sest piletit seal lunastama ei pea. Eriti torkab Ahvenamaal silma kohalike uhkus oma

päritolu üle. Riivanud kohalikku küsimusega, kas te olete rootslased või soomlased, vastab ta enesekindlalt: me oleme ahvennamaalased. Ahvenamaalt saab Eestisse tagasi sõita otse, Helsingi või Turu kaudu.

Turust umbes 15 kilomeetri kaugusel mööda maanteed 185 asub nukulinn Naantali, mis on kena segu merest, saarestikust, puumajadega ääristatud tänavatest, üritustest, rikkast kultuurirajaloost ja harrastusvõimalustest. Siin lähedal väiksel Kailo saarel asub ka maailmakuulus turismiatraktsioon Muumimaa. Piirkonda peetakse Soomes üheks päikesepaistelisemaks ning ka Soome presidendil on siin residents. Seda väidet kinnitab üks varasem reisikogemus: kui Tallinnas valitses augustikuus juba masendav sügis, siis mõned tunnid hiljem Naantalisse jõudes võttis vastu tõeliselt mõnus rannailm.

TURUST PÕHJA POOLE VIIB TAAS KORRALIK MAANTEE tähistusega E8. Tegemist pole küll enam neljarealise, ent see-eest ikkagi kiirteega, sest lubatud on sõita kuni 100 kilomeetrit tunnis.

Soomes autoga liigeldes hakkavad silma meigi põhimaanteedel tuntud kiirusekaamerad, mis näevad küll teistsugused välja ja meenutavad robotist multifilmikangelast. Kuid soomlased on need paigaldanud üsna nutikalt ja valdavalt sinna, kus on asula või mõne ristmikuga seotud kiirusepiirangud. Ennast autopiloodile unustanud juhti võib oodata kodus trahvinõue, nii et ei maksa ennast lohutada välisriigis olemise ja usuga, et ega nad mind kätte saa.

Esiialgu me kiirteele siiski ei suundu. Naantalist umbes 65 kilomeetrit Vaasa poole paikneb

Uusikaupunki, kuhu jõudmiseks sõitke Naantalist välja maanteed 1893 ja 192 mööda kuni teeni 194 ja siis maanteele 196.

TÖLKES UUT LINNA TÄHENDAV ASULA on tegelikult üks vanimaid linnu Botnia lahe ääres. Väike ja idülliline Uusikaupunki on tuntud oma meresõiduajaloo ja autotehase poolest. Seal asub ka automuuseum, kus on maailma suurim Saabide kogu.

Uusikaupunki linn mängib äärmiselt olulist rolli ka Eesti ajaloos. Siin kirjutati 10. septembril 1721. aastal alla Rootsi ja Venemaa vaheline vaherahu, mis nagu me hilisemast ajaloost teame, kinnistas Eesti jäämise kaheks sajandiks Venemaa koosseisu.

Selle teadmisega suundume maanteele 196, mis viib meid eespool mainitud kiirteele E8. Eesmärgiks on jõuda Raumasse, mille vanalinn kuulub UNESCO maailmapärandi nimistusse. Kui Tallinnas seostub vanalinn müüride ja paksuseinaliste kiviehitistega, siis Raumas on selleks Skandinaavia suurim puithoonestusega linnakvartal. Loomulikult peab mõistma, et puithooned pole ka nii vanad kui Tallinna vanalinn ning on mitu korda tulekahjudes räsida saanud. Valdavalt pärinevad need 18.–19. sajandist, moodustades unikaalse koosluse väikeste poekete, teeninduspunktide, turuplatsi ja elumajade ning lilleaedadega.

Umbes 600 värvikat ja dekoratiivset üksteise kõrval asuvat puumaja tuleks justkui kuskilt kaunist muinasjutust.

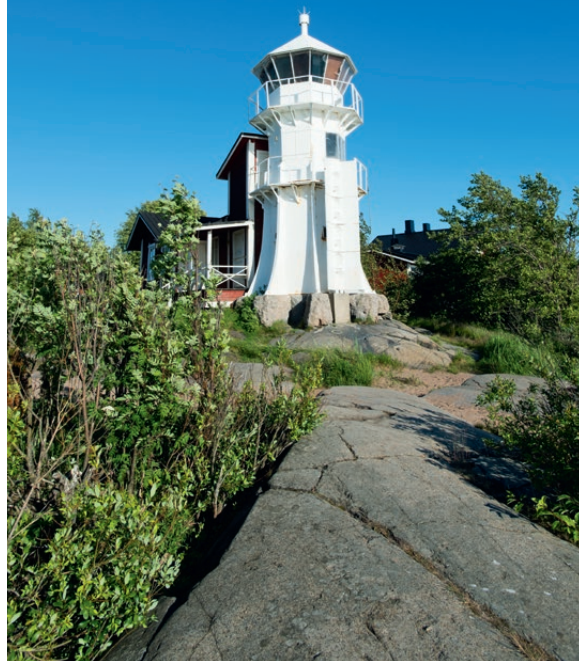
Kohalik soome murre pidi kõlama kui eesti keel. Legendi järgi olid meremehed toonud endale Eestist naisi, mis kokkuvõttes avaldanud mõju ka kohalikule keelele.

Rauma puumajad esindavad üht põnevat Soome ajaloolist hoonetüüpi – katusekorruse põrandapinna muudavad valgustatuks räästaalused aknad.

Soome

Soome liigendatud rannikut ilmestavad mitmed kaunid majakad, igaühel on oma lugu. Kallo majakas asub Pori lähedal, tuletorni tagasihoidliku kõrvalhoone arhitektiks on üks esimesi Soome professionaalseid arhitekte Gustaf Nyström, kellest sai ka Soome esimene arhitektuuriprofessor.

Soomes on liivarannad? Aga palun, see on Yyteri, kuus kilomeetrit liivaranda järgemööda.

RAUMA HUVIVÄÄRSUSTEST TASUB KÜLASTADA PÜHARISTI KIRIKUT, endist frantsiskaani mungaordu pühamut, mille seinad ja võlvid on kaetud 16. sajandist pärit joonistustega. Raumast Porisse sõites võib teha väikse tiiru ja käia mööda maanteed 43 ära Euras ja Lappis, kust leiab põnevaid paiku ja näitusi Soome rauaaja kultuurist.

Pori linn on aga paljudele tuntud tänu jatsfestivalile, mis tänavu toimub 11.–19. juulini. Ei tea, kas eestikeelse sõnatähenduse pärast, aga Pori on tundunud väikse ja kahvatu kohana. Ent koha-pealne elamus on hoopis midagi muud.

Kokemäenjoki-äärsed majad kesklinnas meenutavad Stockholmi. Tegemist pole üldse väikse linnaga, elanikke on 84 000 kandis. Kokkuvõttes on kõigis Soome linnades midagi ühist. Kesklinnade autovabad tänavad, mida ümbritsevad poed ja kaubanduskeskused, on väga sarnased ja tekib tunne, et ma olen siin juba olnud. Selle poolest pole erand ka Pori.

PORIST UMBES 20 KILOMEETRI KAUGUSEL ASUVAT YYTERIT kutsutakse Soome Rivieraks, sest seal on kuue kilomeetri pikkune liivarand. Reposaari, mis asub Pori kesklinnast 32 kilomeetri kaugusel, on nagu kogu saart hõlmav väikelinn, vaatamist väärt on selle puumajad, Norra stiilis kirik, Marina Merilokki külaliskeskus, vana garnisonipark, Merimesta kalastuskeskus, kalurisadam ja kalarestoran, kust saab kaasa osta värsket kala ja avaneb lummas vaade avamerale.

Teekond põhja jätkub mööda maanteed E8.

Kuigi kaarti vaadates kulgeb maantee piki Botnia lahe rannikut, siis sellest ei maksa ennast eksitada lasta. Mingit imelist merevaadet ei kohta, sest vesi jääb paremal juhul kümnekonna kilomeetri kaugusele. Selleks et natukenegi kohaliku eluluga tutvuda ja mitte veeta kogu reis kiirteel, tuleb sellelt aeg-ajalt maha keerata.

ESIMENE PEATUS ENNE VAASAT ON KRISTIINANKAUPUNKI, mis on väike kaunis merelinn. Carlsro muuseum annab ülevaate meresõidutradsioonidest piirkonnas, külastust väärivad Lebelli kaupmehe-maja ning puust Ulrika Eleonora kirik, mõlemad 18. sajandist. Susikoobas hämmastab sealt leitud 100 000 aasta vanuste inimkäega loodud kivist esemetega. See on üks väheseid tõendeid, et piirkonnas asus enne jääaega inimeste elupaik.

Saarel asuv Kaskinen on läänepoolseim sadamalinn, kuhu pääseb üle kahe silla. Linnake koosneb puitmajadest ja suurtest aedadest. Seal asub Bladhi mõis on üks Soome suurimaid puitehitisi 18. sajandist. Vanas võrgukuuridega kalasadam, kus asub ka muuseum, müüakse otse kai peal värskelt suitsutatud kala. Loomulikult peetakse seal kord aastas juulikuus ka kalafestivali.

KOLMAS PEATUS ENNE ÖHTUT ON NÄRPIÖ, kus paiknevad vana kivikirik ning kiriku juurde kuulunud 150 hobusetalli. Kiriku lähedal on Öjskogsparken, muuseumid ja pöörlev teater Vridläktaren.

Närpiöst jääb Vaasani mööda maanteed 673 umbes 82 kilomeetrit. Otsustame siiski pöörduda

Helsingis on lahe!

Ometi nii lähedal
ja samas nii erinev!
Tule hinga põhjanaabrite
pealinna õhku, võta
aega endale ja neile,
kellest hoolid!

Eckerö Line viib sind mugavalt
Helsingisse, kus ootavad Soome
suurimad ostukeskused, noolid
restoranid ning vilgas kontserdi-
ja ööelu. Peale mugavat ööbimist
ja rikkalikku hommikusööki
hotellis jõuad kesklinna
poodidele värskelt pilgu
peale heita.

Helsingisse viib alati mõnusalt **MS Finlandia**,
soodsate autopakettide hinnad **alates 69€**,
hotellipaketid Helsingisse **alates 74€**.
Täpsem info: **www.eckeroline.ee**

eckeroline.ee

ECKERÖ **LINE**
MÕNUSALT TALLINNAST HELSINGISSE

Vaasa juurest algav Kvarkeni saarestik pole eestlastele samavõrd tuntud kui Turu oma. See 2006. aastal UNESCO maailmapärandi nimekirja arvatud piirkond on ammustest aegadest olnud ühenduseks Soome ja Rootsi vahel – külmadel talvedel jäätab saarestikuvaheline meri ja moodustub jäätee üle Botnia lahe.

tagasi kiirteele, sest aeg surub takka ja tahaks enne pimedat kohale jõuda.

Vaasa on mereäärne linn ulatusliku saarestiku, kaunite parkide ja esplanaadidega. Tänapäeval Rootsli kuninga nime kandev linn oli aastatel 1855–1917 Vene tsaari Nikolai I nime järgi Nikolainkaupunki või rootsi keeles Nikolaistad. Teatud mõttes olemegi nimedega segaduses juba Turust alates. Siin piirkonnas elab suurim soomerootslaste kogukond ja kõikide linnade nimed on kaardil kahes keeles, mida näiteks Ida-Soomes ei kohta, kuigi rootsi keel on terves riigis ametlikult teine riigikeel. Aga Lääne-Soomes on kaartidel rootsi keel soome omast eespool, kusjuures piirkonnas pidavat elama ka kohalikke, kes ei oskagi soome keelt.

Inimesed teevad siin ikka nalja, et siit võiks ehitada silla Rootsli. Linna lähedal Perämerd ja Selkämerd ühendava Põhja-Kvarkeni väina kohal on riikide vahemaa vaid 80 kilomeetrit ja seal on ka palju idüllilisi saarekesi, mille vahel saab kruuisitada. Küll võib unistus sillast saada mõnel külmal talvel ka teoks, kui avatakse järjekordne jäätee.

PÄRNU SÕPRUSLINN VAASA ON ILUS. Ka selles linnas on midagi väga tuttavat nagu eelnevateski. Teekond hotelli viib läbi kesklinna mere äärde ja meeldiva üllatusena üle suure silla väikese saare peale. Hotelliaknast avaneb ööpimeduses kaunis panoraamvaade tuledes linnale.

Vaasa jaguneb tegelikult kaheks, uueks ja vanaks. Nimelt põles 1606 asutatud linn 1852. aastal pea täielikult maha ning uus linn rajati juba uuele kohale, merele lähemale. Vana Vaasa südames võib tänapäeval uudistada kivist kiriku varemeid. Loomulikult ei ole see kant inimtühi, tegemist on eramajadest koosneva Vaasa eeslinnaga.

PLAAN ON JÕUDA VAASAST OULUSSE ÜHE PÄEVAGA.

Vahemaa on 320 kilomeetrit ja see pole ülemäärane pikk. E8 on jätkuvalt heas seisus, aga ka üleliia kiirustada pole põhjust. Arvestada tuleb jätkuvalt tee ääres tikksirgelt seisvate kiiruskaameratega.

Vaasast välja sõites tundub suunaviitade järgi järgmise suurema paigana Kokkola. Väike sissepõige linna, mille vapil on tõrvatünn, suuri elamusi ei paku. Vaatamata (tõrva)tööstuse laienemisele ja ehitustegevuse kasvule leiab ka seal õdusa puumajade kvartali, mis väärrib uudistamist. Pöördume tagasi maanteele.

Aga tee mis tahad, merd näha ei ole. See jääb kilomeetrite kaugusele. Oleme ju ikkagi reisil, mis on kujundatud merepiiri järgi, ning keerame Kalajoki-nimelise paiga juures, kus tee ääres kõrgus kaunis punastest tellistest ehitatud kirik, suurelt teelt maha metsateele. Mereni on siit kümme-kond kilomeetrit. Looklev tee meenutab Põhja-Eesti külateid, aga siin on männimets ehitatud täis väikseid mökkisid. Mida mere poole, seda

rohkem neid on, kuni lõpuks ilmuvad teetostele keelavad märgid, mis tähendab, et sealt hoovist mere äärde ei pääse. Rand ise on kõrkjane ja igav.

Teeme ka veel ühe teise külaskäigu mere äärde, seekord väiksesse Leppneeme sadamat meenutavasse paika, kus silduvad väiksed laevad. Ületame veel karestikulise Pyhänjoki, naudime seda maantesillalt ning sõit Oulusse läheb edasi. 15 kilomeetrit enne linna, Kempeles tekitab elevust kirjjade järgi Põhjamaade suurim kaubanduskeskus Zeppelin.

OULUT PEETAKSE PÕHJA-SOOME PEALINNAKS. Tegemist on vana rikka merelinna ja kaubanduskeskusega. Arvestades ligi 200 000 elanikku, on Oulu linnasüda väike. Nagu ikka Soome linnades, on ka Oulu südames jalakäijate tänav, kuhu autoga ei pääse. Seal asub palju poode ja poekesi ning ka Stockmanni kaubamaja. Keskne koht on turuplats, mille ääres seisavad vanad soolamagasinid, mis meenutavad linna minevikku. Uudishimu viib ka mere äärde, kus on piisavalt loodust ja ruumi, et piknikku pidada või grillida.

Tee mere äärde viib läbi idüllilise ajalooliste puitmajade rajooni. Tihedalt täis ehitatud puulinna on Oulu oma ajaloo jooksul vähemalt kahel korral peaaegu maani maha põlenud. 1822. aasta suurspõleng hävitas sisuliselt kogu linna.

Oulus on väga populaarne jäähoki. Linna võistkond Oulun Kärpat on tulnud korduvalt Soome meistriks. Hotelli fuajees müüakse ohtralt võistkonna nänni ning lifti seintel on plakatid – hotellikett on ka võistkonna sponsor.

Oulust väljudes oleme oma eesmärgile juba lähedal. 107 kilomeetri kaugusel on Lapimaa ühe tähtsama jõe Kemijoki suudmes Kemi linn. Tegemist on igava tööstuslinnaga, mille korstnad paistavad juba kaugele. Linna suurimad on paberi- ja puidutööstus, lähedal asub ka Euroopa ainus kroonikaevandus. Tee piki mereäärt on siiski muljetavaldav.

KUI OLETE JÕUDNUD NII KAUGELE JA SOOVITE KÜLASTADA ROOTSIT ning sooritada ka mõned ostud, siis on ilmselge soovitus külastada piirilinna Haaparantat, mis asub Kemist 30 kilomeetrit piki lahe rannikut edasi. Tähtsaim piiriületuspunkt on Botnia lahe tipus asuv Tornio linn. Tegemist on tegelikult Valga-Valka sündroomiga, sest Tornio ja Tornionjoki teisel kaldal, üle silla paiknev Haaparanta on sisuliselt kaksiklinnad. Kuid juba silda ületades peame arvestama, et siseneame teise ajavööndisse ja valuutatsooni. Õnneks ei pea me mõtlema valuutavahetuse peale, sest maksame kaardiga ja kõik toimib.

Kuigi Tornio ja Haaparanta on ajalooliselt läbi põimunud ja linnade (riikide) vahel liikumine on (kontrolli)vaba, on õhus siiski tunda, et asume teises riigis. Silma torkab Soome linnadest pisut erinev arhitektuur.

Haaparanta on soomlaste jaoks oluline ostulspaik. Kaubanduskeskused hakkavad linna si-

senejale silma juba sillal. Hinnad on soodsamad kui Soomes, isegi legendaarne IKEA kaup on siin soodsam.

Kes soovib osta soodsalt köögitarvikuid või nõusid, siis Iittala ja Fiskarsi väljamüük oma soodsate pakkumistega sobib suurepäraselt. Aga kui olete reisir koos lastega või soovite laste jaoks midagi magusat kaasa osta, siis tuleks otsejoones suunduda Candy Worldi. Umbes pooleteise korvpalliväljaku suurune pood on maiustustest pungil. Tõsi, siit leiab meilegi tuttavaid kaubamärke, aga üllatada võib näiteks pakendi suurus (mitmekilone šokolaaditahvel). Poes on ka kohvik ja lastele mängunurk – kui põngerjad on vastavas eas, võib poest lahkumine osutada päris keeruliseks.

Pärast kaubandusvõrgust pääsemist teeme väikese pöörde ringteel, sõidame seejärel üle silla ja olemegi tagasi Soomes.

▼ Pyhäjoki on eesti keeles loomulikult Pühajõgi ja alguse saab ta Pühajärvest. Kui kunagi liikusid parvepoiste juhtimisel karestikke mööda mere poole palgid, siis uuemal ajal on saanud sellest karestikulisest ja kiirevoolulisest jõest rafting'u sõprade mängumaa.

▼ Soomlaste huumorimeel on veider, aga natuke järele mõeldes polegi see meile väga võõras.

Raamatud reisikotti

Siin- ja sealpool maanteed Kõrvemaa – Pandivere – Alutaguse

“Siin- ja sealpool” sari on kodumaal ringiuitajale tuttav Tallinna-Narva raamatu kaudu, mis ilmus juba neli aastat tagasi. Möödunud sügisel lisandus sarja lõpuks uus teos. Seekord kulgeb teekond mööda Piibe maanteed läbi Kõrvemaa Pandiverre ja sealt edasi üle Alutaguse Narva jõe äärde välja, hoogsate põigete sinna-tänna kõrvale. Kirjeldatav tinglik marsruut on natuke raskemini hoomatav kui Tallinna-Narva raamatus, ent pikemalt või lühemalt satub aktiivsem ringiliikuja sellele teele igal aastal.

Autorite Tiit Kändleri ja Tiina Kaljundi eesmärgiks pole kajastada kõike vaatamisväärsust – kes seda jõuakski. Oluline on, et lugeja leiab raamatust selle niidistiku ja tugi-

punktid, mis teekonna pimedast tormamisest avastusteroheks kulgemiseks muudavad.

Neid tugipunkte jagub näiteks Struve maamõõtmise loo läbi akadeemilisse pärandisse, lugematute arhitektuuriväärtuste läbi materiaalsesse pärandisse ning loomulikult on kajastatud ka looduse finessid. Tee äärde jäävad Eduard Wiiralti ja Johann Pitka sünnikohad, aga ka näiteks jahiloss Jänedal, kus H. G. Wells oma elu õnnelikke hetki veetis, lisaks kuhjaga muud põnevat.

Erinevalt Raul Vaiksoo Tallinna-Narva raamatust on rohkem tähelepanu pööratud tänastele inimestele, kelle suu läbi saavad räägitud mõnedki lood – nõnda mõjub ka ajalugu tänases päevas elusana.

Jalutaja teejuht Kuressaare

Jalutaja teejuhid on arhitektuuri- ja linnaruumihuvilise lugemislaua ja autosse kolitud teeliseramatukogus aukohal olnud juba mõnda aega. Selle sarja uusim liige on arhitektuuriloolase Leele Välja koostatud Kuressaare-raamat. Nii nagu jalutaja-raamatud ikka keskendub nüüdnegi hoonetele ning jätab kõrvale looduse ja ärikeskkonna. Sellest on natuke kahju ja seekordne raamat on eriti majakeskne.

Samas on kaantevaheline maht piiratud ning Leele on talle omaselt Kuressaare ette võtnud tõelise kirega. Kui nüüd sisse süveneda, siis saab selline lähenemine puudused kiiresti andeks. Kuressaare avaneb uuel ja põneval moel ning majade taha tekib aja- ja inimööde. Kui oled seni Kuressaare võluks pidanud piiskopilinnust ning ühte tõepoolest

võrratut spaad, siis pärast raamatu lugemist on su fookuses hoopiski hämmastavalt pisikesed elumajad, mida sul pole seni olnud juhust märgata.

Või siis hoopiski midagi muud uut ja huvitavat. Kuressaare arhitektuurikeskkond osutub nii rikkaks, et uued lemmikud leiab selle raamatu vahendusel igaüks, isegi arhitektuurivõõras inimene. Et Kuressaare on inspireeriv, näitab ka siit pärit 20. sajandi tunnustatumate arhitektide hulka kuuluva Louis Kahn'i lugu. Too maailmanimega mees on pärit Kuressaarest ja Leele paneb meid uskuma, et Kuressaare on tema modernistliku loomingu oluliselt mõjutanud. Muide, iga maja taga on lugu ja nõnda avaneb see linn ka ajaloolisel teljel.

Lõbus meelelahutus reisil Suur lustiraamat kahele

Lydia Crooki “Suur lustiraamat kahele” on täis meelelahutust ja ülesandeid, mis mõeldud kahekesi lahendamiseks. Ägedas mänguderaamatus saad nuputada ja joonistada, proovile panna oma taktikalised ja loomingulised oskused, mängida punktide ühendamise ja sõnamänge, otsida erinevusi ja leida paare ning seda kõike koos reisikaaslasega, et aeg

ühest sihtpunktist teise lennukis, rongis või laevas kulgeks lõbusalt.

Estravelleri toimetust soovib raamatut eriti Eesti-tuuril viibivale perele, kelle auto tagaistmel on kaks e-ajastust rikutud teismelist – väike katkestus nutiajastusse. Sihtkohta jõudes pakub raamat rõõmu lapsevanematele või nende sõpradele.

Tule! Õpi! Naudi!

Õpi hispaania keelt
Tallinnas ja Hispaanias!

Estravelleri
lugejale kursus
-20%
tavahinnast!

Suvekursused Hispaania Majas:

valmista end ette suvisteks
hispaaniamaailma reiseks!

Suvised intensiiv- kursused HISPAANIAS!

Seikle üksi või koos sõpradega!
Sind ootavad võluvad linnad:

**Cádiz, Sevilla, Madrid,
Valencia ja Barcelona!**

Uued kursused igal
esmaspäeval.

Võta meiega ühendust:

www.hispaaniamaja.ee
info@hispaaniamaja.ee
+372 55 626 496

 Hispaania Maja
HISPAANIA KEELE JA KULTUURI KESKUS

Muusika kus tahes

Muusikat mängitakse tänapäeval telefonist, see on paratamatu. Niipea kui Sonose traadita võimendiga kõlarid turule ilmusid, hakkas peente hi-fi-seadmete ja juhtmetega jändamine kuidagi tüütu tunduma. Mis siis, kui astuks sammu edasi? Kaotaks ka voolujuhtme ja kuulaks muusikat kus tahes, tõstes toas heli ümber sinna, kuhu vaja, kas või suisa õue?

Selliseidki kõlareid on turul üksjagu ning Eestis näikse olevat kõige popimad Beatsi bluetooth-kõlarid. Oletagem nüüd, et soovite kõvemat heli, võimalust kuulata muusikat ka vihma või tormisel merel ning seda mõistlikus kvaliteedis. Palun väga, UE Megaboom kõlarid toimivad sujuvalt nii Androidi kui ka iOSi telefonidega või ka arvutist juhituna. Taluvad vett ja mängivad suisa 20 tundi jutti.

Ostad ühe kõlari ja tõded, et mono ongi uus stereo. Ostad kaks ja vanakooli stereoheli on veelgi parem. Miks mitte osta kaks? Hind on päris krõbe. Niruma heli, madalama hinna ja vähesema keskkonnataluvusega alternatiividest on Megaboomid ka nõksa kogukamad – kaal 877 g, mõõdud 8,3 x 22,6 cm.

UE MEGABOOM (kaubamärgi omanikuks Logitech)
Eestis ei müüda, kuna kipub vist liiga kallis olema, internetipoed sellest ei hooli.
Hind 269–299 € tk

Võtmed kaovad ära?

Olime kunagi sunnitud sõbraga Otepää kandis mäekülje harjadega lumest puhastama, et autovõtmeid leida. Ei leidnud, nood olid hoopiski auto juures. Tehnoloogiaajastul on selliste olukordade vastu rohtu.

Abi leidub näiteks 3,68 x 3,68 x 0,53 cm suurusest veekindlast plastist kaardikesest, mille saab võtmerõnga külge kinnitada. Tile on Bluetooth LE ühendust kasutav seade, mis võimaldab kadunud võtmeid või muu vajaliku eseme telefoni abiga üles leida. Seda juhul, kui nende külge on kinnitatud Tile.

Avad spetsiaalse rakenduse ja asud ringi jalutama – leiad signaali ja mida tugevamaks see muutub, seda lähemal oled kadunud esemele. Teoorias peaks signaal olema leitav 30–45 meetri kauguselt, tegelikkuses esineb olukordi, kus levi on üksjagu kehvem. Peaaegu ideaalne abimees? Mitte päris lõpuni. Patarei kestab aasta ja seejärel olete sunnitud hankima uue vidina. Ka hind kipub kõrge olema: Euroopas moondub 20 USA dollarit justkui nõiaväl ligi 35 euroks.

Otsi ka sarnast kodumaist toodet nimega SmagID.

VÕTMEAJAKAS TILE

Saadaval näiteks Saksa Amazonis

Hind ligi 35 €

Ilusaid unenägusid

Väike uinak keset kaunist maastikku tuleb alati kasuks ja selleks pole mugavamat vahendit kui võrkkiiik. Pingutad selle kahe puu vahele ja sead end uinakule või raamatut lugema. Ticket to the Mooni (TTM) võrkkiiigid on saadaval mitmes suuruses, avaramatesse mahub suisa mitu inimest, kuigi hulgielamiseks on vahet ka mugavamaid lahendusi, põnevamaid kindlasti mitte. TTTMi võrkkiiigid on valmistatud langevarjutekstiilist,

seega on tegu korralike ja vastupidavate isenditega, mida saab imepikseseks kokku pakkida. Lisavarustusena on saadaval riputustrossid ja sääsevõrgud.

TICKET TO THE MOONI VÕRKKIIIK.

Müüb www.trekker.ee ja Trekkeri kauplused, aga ka näiteks Hansaplant.

Hind 40–50 € sõltuvalt mudelist

Aku kestab 2x kauem

Nutitelefoni on varaseks pealeõunaks tühi? Tuttav teema, eks ole. Teoorias võiks teil ju taskus olla mahukas akupank, millelt telefoni laadida, aga palju neid taskuid suvel ikka varuks on.

Otterbox Resurgence on mugav lahendus iPhone'i omanikele (mudelid 5 ja 6). Tegemist on telefoniümbrise, millesse pakitud lisaakuga saab telefoni taas täis laadida. Taskusse tuleb kaalu saja grammi võrra juurde, aga hüved katavad selle mõneski olukorras kuhjaga.

Laadivaid ümbriseid leidub telefonidele veelgi, nende seas on Resurgence kena tubli keskmine nii kaalu, akumahu kui ka välimuse poolest. Oluline lisaväärtus on, et see kestab suudab kukkuvat telefoni ka tegelikult kaitsta. Mitte vähem oluline pole, et selle saab osta EMT, Elioni või Valge Klaari kauplustest, sest kes see viitsib kaugelt maalt tulevat kullerit oodata.

OTTERBOX RESURGENCE

Müüvad Elion, EMT, Valge Klaar ja ehk veel mõni mõistlik kauplus.

Hind 99 €

Avatud talude päev 19. juulil

Kui seni on korra aastas avatud muuseum, külavärvaid ja hoovikohvikuid, siis tänava toimub juuli kolmandal pühapäeval esimene üle-eestiline avatud talude päev, kus kõigil huvilistel on võimalik külastada Eesti talusid ja põllumajandustootjaid.

Uksed on avada lubanud 150 talu, näha saab nii suuremaid farme kui ka väiksemaid talusid, põnevat põllumajandustehnikat, suuri ja väikesi loomi – kanadest hobusteni ja lehmadest alpakaeni – ning mitmesuguseid taimi.

Kohapeal saab maitsta päris ehedat talutoitu ja osta kaasa kohalikke tooteid. Eelregistreerimisega korraldatakse ekskursioone ja töötube. Igal talul on oma programm, milles näidatakse oma eripärasid.

Tegelikult korraldati juba mõne aasta eest Ahvenamaa eskujul selline päev Järvamaal, seekord on maaeluministerium, Maamajanduse Infokeskus koos Järvamaa rahvaga asja suuremalt ette võtnud. Ehk innustab see päev talusid end ka püsivamalt avama, nagu teeb näiteks selles ajakirjanumbris tutvustatud Konju.

19. juulil kl 10–17 kõikjal Eestis
www.avatudtalud.ee

Suvi Paldiskis

Paldiski on alati olnud täis saladusi, juuni lõpuni on seal lisaks kõigele veel ka üks "Salaad", Kadri Toomi näitus Amandus Adamsoni Ateljeemuuseumi galeriis.

Paldiski on kui teatav skulpturaalne maastik, mis on ruumiliste ja mõtteliste piiride, piirete ning piirialade konstrueeritud. Piiratud ja keelatud alad, füüsilised tõkked, alakasutatud ning mittefunktsionaalsed ruumid mõjutavad meie käitumist, ruumilist kogemust ning ühtlasi avavad ruumi kujutluseks.

Kunstnikku inspireerisid Paldiski linna erilised arhitektuurised vormid – kõrgtehnoloogiliste naftaterminalide valged kehad, nõukogudeaegsed tühelt seisvad hooned, eelmise

sajandivahetuse puitarhitektuur, sadamaäärseid laod, parkimisplatsid, kraanad, merekonteinerid, piirialade piirid ning linna aiamaad.

Üleüldse tundub päev Paldiskis olevat ka hetkel kõige põnevam rongireis algusega Tallinnast, ehkki mitte üleliia pikk – elektrirong viib kohale vaid tunniga!

Salaad on avatud 30. juunini, juulis saab vaadata skulptor Terje Ojaveri näitust ning augustis eksponeeritakse Johnson & Johnsonit ehk Taavi Talvet ja Indrek Kösterit.

www.amandusadamson.eu
K-P kl 11–18
Adamsoni 3, Paldiski

Vene filmi päevad Peipsi ääres

Teist korda Peipsi ääres Kasepää toimuva festivali jaoks saab taas kokku põnev filmiprogramm.

Kolme päeva jooksul näeb uut ja huvitavat Vene kino – nii dokumentalistikat kui ka mängufilme, kohal on mitu filmitegijat, kes räägivad oma linateoste saamisloost ja vastavad publiku küsimustele, ning vähemalt ühel öhtul särab ambulARTooriumi välilaval muusikaline üllatusesineja.

Öösiti on tulesõud ja tegevuskunst, lapsed puhuvad päeval koos füüsikaproffessor Jaaguga hiiglaslikke seebimulle ning teevad võlutrikke kuiva jääga. Filmipäevade ajal avatakse kunstimajas ka täiesti uus fotonäitus ning naabrinaine Maša avab puhveti, mis pakub kohalikku traditsioonilist toiduelamust sibulapirukatest kalasupini.

14.–16. augustini Vana-Kasepää
www.facebook.com/ambulARToorium

estravel

Lase suurlinnadel end võluda!

Paneme Sulle kokku mitmekülgse linnareisi –
olgu see Euroopas või mujal maailmas.

Kultuurne Barcelona

majutus kahele al **91 eurost/öö**
ekskursioonid kahele al **24 eurost**

Kosmopoliitne London

majutus kahele al **129 eurost/öö**
ekskursioonid kahele al **83 eurost**

Moekas Milano

majutus kahele al **75 eurost/öö**
ekskursioonid kahele al **30 eurost**

Romantiline Pariis

majutus kahele al **130 eurost/öö**
ekskursioonid kahele al **67 eurost**

Vaata kõiki ideid puhkuseks suurlinnades www.estravel.ee/linnareisid

Mustmiljon täidetud reisiunistust

24/7 tasuta reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Eesti Ööjooks

– suve suurim spordielamus Rakveres

Juba viies ehk esimest juubelit pidav Eesti Ööjooks tuleb selgi aastal augustis Rakveres, nädal pärast Viru Folki ja nädal enne Punk Laulupidu, mis toimuvad samuti Lääne-Virumaal.

Tumesinine taevast, tänavavalgustid, tulekeeled startis ja ilutulestik on paljudele jooksusõpradele saanud omaseks ja osavõtt Virumaa suurimast sündmusest vaata et kohustuslikuks.

Juba aastaid räägitakse, et Rakveres on tehtud eimillestki midagi. Suurriistade mõistes on nullist üles ehitatud rahvusvaheline ja Baltikumis kõige erilisemaks hinnatud jooksuelamus. Sarnast formaati kohtab Ühendriikides ja eeskätt Skandinaavia maades. Nagu korraldusmeeskonna vedur ja idee autor Marko Torm ise kirjeldab, siis õpitud on Rakvere oma sündmuse loomisel eeskätt parimatele. Osaletud on Miami, Reykjavíki, Brüsseli, Kuala Lumpur, Oslo jpt maratonide ülesseadmisel, samuti Viini, Helsingi ja Stockholmi ööjooksudel.

Eesti Ööjooksu ehk enim ilmestav eripära, osalemine ühtses särgis, ongi pärit Skandinaavia eeskujust. „Nägime, et see emotsioon, mis õlg öla kõrval seistes tekib ja ühtses värvimeres võimendub,

see ühtsuse ja erilise tunne, see on võimas,” lisab Torm.

Mullu liikus Ööjooks valgetest juunöödest sumedasse augustiõhe, kus tuhandete jalapaaride müdinal liigutakse unikaalse linnakeskkonnas, tänavavalgustuse paistel. Radu ääristavad kaasaalajad, linlased ja lähedased. Uuele viiekilomeetrisele ringile on üles seatud kümmed meelelahutuspunkt: trummarid, orkestrid, koorid, DJd, näitlejad ja tantsutrupid. Rajal on ilutulestik ja tuleantsjad, ühe uudisena on välja imbunud ka korraldajate plaan ääristada kauni teatripargi äärne jooksutee küünaldega.

Tänavu on kaks valikut: „Lahe Rakvere“ ehk ajavõtuta 5 km pikkune distants või „Raju Rakvere“ ehk 10 km ja enese täiel rinnal tõestama minek. Viimane olgu muidugi öeldud tinglikult, sest kõikidel Ööjooksu radadel võib ja saab nii joosta, käia kui ka kepikõndida. Ikka nii, et kiiremad eest minema ning rahulikult võtjad ja kaasaalajatele lehvitada soovijad mõnusa tempos järel.

Särgi puhul on osaleda kaalujatele veel uudiseks, et tänavu on nii 5 kui 10 km osalejate põhipaketis Nike niiskust kehat eemale juhtiv spordisärk ehk nn *dri-fit* mudel.

Hea teada:

- Toimumisaeg: 15. august 2015.
- Osalejate arv on piiratud.
- Stardid alates kl 21.30, mõmmijooksud lastele alates 18.30.
- Särk on osavõtutasu sees.
- Oodatakse 6000 osalejat enam kui 15 riigist.
- 10 km lõpetajad saavad unikaalse medali.
- Toimuvad Oriflame'i kostüümijooksud ja Viking Line viib kõik osalejad koos kaaslasega reisile Soome.
- Rada on 5 km pikkune kõigi linna maamärkide ümber. 10 km puhul läbitakse trass kaks korda.
- Registreerimine Eesti Ööjooksule toimub www.oojooks.ee.

Tasuta printer!

Igale HP Pavilion 15 sülearvuti ostjale kingiks kaasa HP Deskjet 1510 värviprinter!

HP Deskjet 1510

- prindi värviliselt või must-valgelt
- scanner kuni 1200x1200 dpi
- koopiomasin kuni 600x300 dpi
- prindib paberile, fotopaberile, siltidele

499.-

SÜLEARVUTI HP Pavilion 15

15.6"	AMD Quad-Core A8-6410	Windows 8.1.	8 GB	1000 GB	6:45	2,27 kg
-------	-----------------------	--------------	------	---------	------	---------

• DVD-kirjutaja • wifi • Bluetooth 4.0 • 2 x USB 3.0 • USB 2.0 • HDMI • VGA • BeatsAudio helisüsteem

- Teie kõvakettal olevaid andmeid kaitseb HP ProtectTools tehnoloogia, mille kiirendusandur ennetab pöretusi ja peatab vajadusel kõvaketta töö, sulgedes lugemispea kaitseasendisse.
- Stiilne õhuke korpus on vastupidav ja atraktiivse välimusega. Kvaliteedi kinnituseks annab HP 3-aastase garantii.
- HP Coolsense 2.0 tehnoloogia tagab parema jahutuse.
- BeatsAudio helikvaliteet. Beats ja HP on disaininud Pavilion 15 eesmärgiga pakkuda parimat heli.

➔➔➔ vaata lisaks: www.KLICK.ee/15

Kadunud raudteed

Tekst **KARL-KRISTIAN NIGESSEN**,
fotod **KAIDO HAAGEN**

Kevadine väljasõit Muhu Veinitallu sai läbi, olime mandrile jõudnud ja just Virtsust startinud, kui silm fikseeris teeäärses hoonestuses veidra anomaalia. Ühe maja, millega oli midagi valesti, sellise valge varese. Mõjus justkui raudteejaam. Kiire telefoniguugeldus tuvastaski Virtsu ajaloo kitsarööpmelise. Paarsada meetrit sõitu ja juba paistis ka võsavöönd, mis lubas aimata tammi, mis märkis kadunud 96 km pikkust Rapla-Virtsu raudteed. Täna ajas uskumatu ühendus, kas pole?

Selliseid raudteeanomaaliaid kohtab ootamatutes paikades veelgi. Olgu või näiteks Liiva-Vääna raudtee, millest Nõmmel on alles isegi vana viadukt. Üks tolle raudtee kõnekatest jälgedest on nüüdne Hiiult Harkusse suunduv noolsirge Tähetorni tänava lõik, mis on rajatud vanale raudteetammile. Edasi suundub raudtee kohale ehitatud tee (Tammi tee) läbi Harku karjäärde mere poole. Kehva kattega teelõigul, mis kunagi meie auto summuti röövis, on siiani näha ka üks väike jaamahoone. Vääna raudtee harutee jälgi võib näha ka Suurupis.

Neid maamärke tähistab hüljatuse dekadentlik miljöö. Aga mõelda, kunagi tähendas raudtee tsivilisatsiooni ja uue aja saabumist. Küllap tekitas pingeidki, kes see ikka tahtis raudruuna oma karjakopliksse. Või mine sa tea, ehk olid inimesed toona tulevikule avatumad kui tänased mitte-minu-tagahoovis suhtujad, kes uues raudtees vaid nuhtlust näevad.

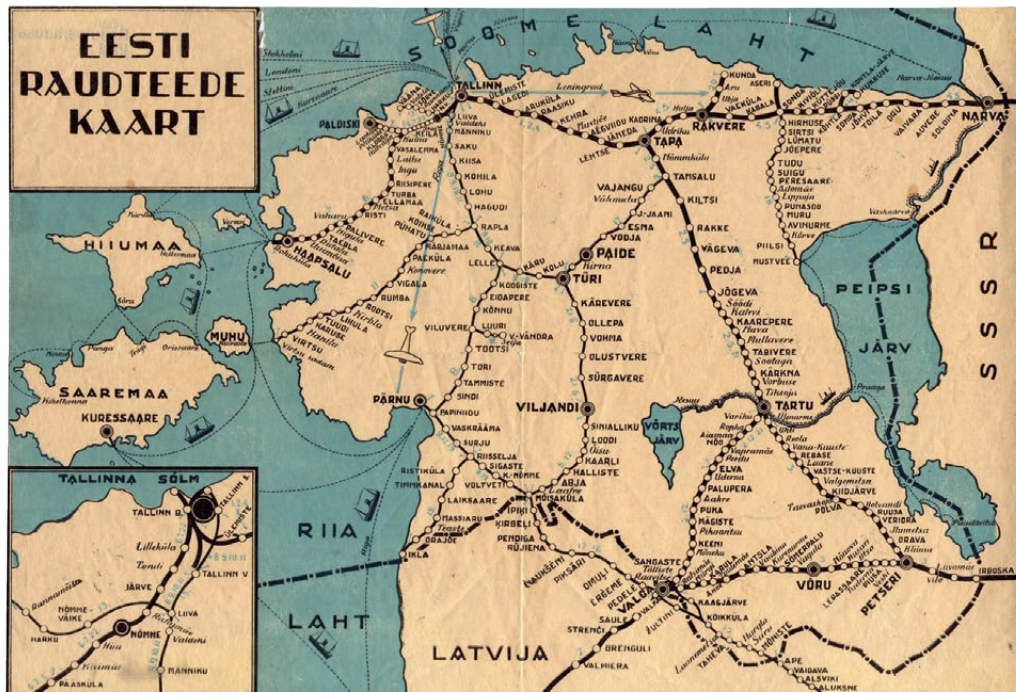
Tee suvel silmad lahti ja vaata hoolega, kadunud kitsarööpmelise raudtee jälgi kohtab üle Eesti. Mõnes kohas suisa väärikalt eksponeeritunagi, näiteks Avinurmel, kus on taastatud vana raudteesild ning välja pandud üks nõukaegne vedur ja mõned vagunid. Lavassaares on loodud suisa muuseum, mis püüab kitsarööpmelise raudtee mälestust talle hoida.

Hoia ka põialt Haapsalu rahvale, kes ootab raudtee taastamist kui valget laeva.

Miljöö Risti raudteejaamas. Rattatee on raudtee välja vahetanud.

Ensnat läbis 1920–1972 Türi–Paide–Tamsalu raudtee. Kui raudtee esimese ilmasõja ajal valmis sai, hakkas elu Ensnal edenema. Tekkis saeveski, jahuveski nisupüüli valtsidega. Tulid elanikud. Varsti oli siin apteek, viinapood, muusikariistade äri ja pagarid. Jaamahoone on 1924. aastal projekteerinud Leon Johanson, arhitekt, kes erinevalt kuulsamast nimekaimust on peamiselt raudteehoonestuse projekteerimisega ka piirdunud, sekka siiski mõned eramud Nõmmel.

Lõvi Risti raudteejaama ees võib esmapilgul tunduda veidrana – mida küll selline õilis loom siin keset metsikut Eestimaad teeb. Kui aga mõelda, et siitkaudu läks Piiteri supelsakste tee Haapsallu, on see loom igati omal kohal. Jaamahoone on ise ka uhke, minge kaema, kenasti restaureeritud ja kasutusel nii näitusekohana kui paigana, kus oodatakse rongi, mida ei kipu tulema.

1939. aasta raudteede võrgustik oli üksjagu tihedam kui nüüdisaegne. Nõnda polegi ehk väga suur kuritegu ühe uue Läti poole suunduva tee plaanimine. Jõuaks vanale heale Eesti ajale raudteekilomeetrite poolst nautuke lähemale.

Koht, kus raudtee saab otsa, Riisipere jaam. Esiplaanil olevat rööpapaari ja edasiminevat teed pole enam vaja, Haapsalus arvatakse küll teisiti, aga tundub, et sellest arvamusest väga ei hoolita. Viimati rääkis selle vajadusest Tõnis Palts, aga teda pole enam riigikoguski.

Vaadad Taebla jaama kadunud Haapsalu raudtee ääres ja mõtled paratamatult Ants Laikmaa peale. Kas see ekstsentriline karismaatiline kunstnikuhärra oleks siia kanti kolunud, kui poleks olnud mugavat raudteeühendust Tallinnaga? Kas Marie Under, Friedebert Tuglas, Gustav Suits ja teisedki Eesti kultuurimaastiku suurnimed oleks võtnud raudtee puudumisel vaevaks talle kolkasse külla tulla? Põnevaid külalisi on siin jaamas rongi pealt maha astunud, see on kindel. Jaamahoone on ka kaunis, tsaariaegset ehitist on tõenäoliselt 20ndatel kaasajastatud.

Rumba jaam seisab tühjana. Viimane reisirong, mis siin peatus, väljus Virtsust 25. mail 1968 kell 21:06. Virtsu-Rapla kitsarööpmeline raudtee sai sellega ajalooks ja uut laiarööpmelist siia asemele ei tulnud. Arhitektiks taas Leon Johanson. Tegu on tüüpprojektiga, millest lähtuvad lisaks ka Paeküla, Rootsi ja Tuudi jaamahooned. Nii nagu Pätsu ajastul kombeks flirdib modernistlik vorm siin väärivate klassitsistlike eeskujudega, tulemusena traditsionalism, mis kadunud presidendile esinduslik ja väärikas tundus.

Janika Ritson käis Lottemaal uudistamas ja võrdles seda soomlaste legendaarse Muumimaa teemapargiga. Sarnast on palju, aga võidab muidugi ... ah, lugege lõpuni.

Tekst **JANIKA RITSON**, Estravel
Pildid **LOTTEMAA** ja **VISIT FINLAND**

Leiutajarahvas vs. Muumitrollid

Asukoht

Lottemaa on just parajas kohas, et lisaks eesti peredele ka lätlasi kohale meelitada: park asub kaheksa kilomeetrit Pärnust Läti pool. Nii on sellesuvisesse Lottemaa programmi uus tegelane sisse toodud ja lõunanaabrid saavad etendust osaliselt emakeeles nautida – kärbes Jaak leidis läti piigast pruudi, keda raamatutes kusjuures ei leidu.

Naantalisse sõit on meile muidugi pikem ettevõtmine – laevaga Helsingisse ja sealt edasi paar tundi maanteel võtab oma aja, mistõttu rahulikuks tutvumiseks Muumidega tasub Soomes ööbida. Majutuda soovitaks idüllilises Naantali kuurortlinnas, aga kes otsib suuremat valikut ja gramm soodsamat elamist, leiab selle lähedal asuvast Turu linnast, mis on samuti imeline paik näiteks öhtuseks jalutuskäiguks jõe kallastel koos mõnusa kehakinnitusega.

Suveperioodil on boonuseks (või tüütuseks, kuidas kellelegi) laevades toimuv – ka seal käib siis tants, trall ja bingo pere pisemate rütmis.

Loodus

Ei Muumi- ega Lottemaast saa rääkida ilma kena loodust mainimata. Muumimaa asub saarekesel (õigemini kahel, kui külastada ka Väski saare seiklusparki ja matkaradu) ja kooskõla looduse pakutava ja inimese ehitatu vahel on lummas – mööda tänavaid ja seiklusradu kõndides oled ümbritsetud männimetsa rohelusest, matkaraja koopad on rajatud graniitkaljude vahele ja ilusa ilma korral saab aega veeta kenal rannaalal.

Ses osas pole Lottepargi rajajad kübetki kehavamad ja tundub, et põhjanaabreilt on mõneski osas šnitti võetud. Ka Leiutajateküläs seigeldes saab nautida linnulaulu ja männimetsa, imetleda metsa all kasvavaid õisi või sügisest pihlakapuna.

Ka rand on Muumimaa sarnaselt teemaparki sisse kavandatud, mistõttu ei pea palaval suvepäeval Pärnu kanti külastades rannamõnudest loobuma. Mis on aga Lottemaa juures toreدام – siin on vähem rahvast ja rohkem ruumi. Pole see ju rajatud saarele, mis piirid paika paneks.

Kohalikud elanikud

Muumid koos sõpradega ja kogu Leiutajateküla rahvas on teemapargis see kõige võti ja põhjus, miks lapsi sinna nii kohutavalt kisub. See nüüd vist sõltub küll veidi ka päevast, aga meie kogemuses lähevad tegelaskujude kategooria punktid küll kõik puha Lottemaale. Näitlejate valikust oli mullu meediaski pikalt juttu ning sellega on tõesti head tööd tehtud – kõiki tegelasi õnnestub korduvalt näha ja patsutada, nad ajavad muhedat juttu nii laste kui ka lapsemeelsetega.

Vastupidi Naantalile, kus palavas kostüümis higistavad trollid tulid peidikust välja vaid hetkeks, et siis taas põgeneda – hullunud laste või suvekuumuse eest, võta nüüd kinni.

Lottemaa puhul tuleb mainida veel üht isäranis muhedat selli Adalberti, kes on ägedaimast äge! Seda enam, et raamatuis on tegemist pigem närvidele käiva tegelasega.

Programm

Nii Lotte- kui ka Muumimaal toimub kogu aeg midagi – etendused, jutustused, meisterdamise töötodad jpm. Aja vaid kavas näpuga järke ja ole õigel ajal platsis. Põnnide jaoks mängib rolli, et Lottemaal on see kõik emakeeles. Soomekeelne “Kui sul tuju hea” pani pisemad vaid nõutult õlgu kehitama, ka teatritükkidest läks osa kaotsi.

Lottemaa suur hitt on seikluspark, Muumimaal on see samuti olemas, aga eraldi saarel ja suurema piletiraha eest. Laevasõit küll sisaldub hinnas ja pakub kindlasti omamoodi elamuse.

Söök, jook, nänn

Nänni kaasaostmiseks või kohapeal tarbimiseks leidub mõlemas pargis ohtralt. Lottemaa puhul meeldis, et poed asusid eraldi majakestes. Nii saab mõnest mööda laveerida ja kogu pakutatavat kraami ei pea ühes lapsega läbi uurima. Samas on valik üsna huvitav, midagi põnevat leidub igale maitsele ning Lotte-teemalised limpsid-snäkid on võimalikult keemiavabad. Ka mänguasjad on enamikus Eestis toodetud, näiteks võis jõulude paiku kaasa osta erinevate käsitöölaliste heegeldatud, mõistagi tegelaskujusid kujutavaid nukke.

Muumi-teemalise nänni valik on samuti uh-

ke, hinnad aga uhkemadki. Parki sisenedes satud poolkogemata suveniiripoekete alale, kohta, kuhu lapsevanema loogika viiks viimasena, aga kui see lõks seal juba on, siis tuleb lihtsalt vanematel rohkem selgitustööd teha.

Hinnad

Pilet Lottemaale maksab alates kolmandast eluaastast 17 € või eelmüügist 15 €. Ühe euro eest saab lisaks soetada rongipileti, millega parklast kiiremini kohale pääseb. Tasub ka jalutada, vähemalt ühes suunas, sest see kilomeetrike kaunis looduses läheb ludinal. Piletihinnas sisaldub kogu programm, ka etendused ja seikluspargis ronimine.

Muumimaa päevapilet maksab kõigile alates kolmandast eluaastast kohapeal 27 € ja eelmüügist 26 €, kahepäevapilet vastavalt 37 ja 36. Soodustuste aegu võib saada aga ka soodsamalt. Kahepäevapilet koos Väski seiklussaarega maksab 42 €. Kõik päevapiletid sisaldavad ka Emma teatri külastust, etendused on mõistagi soome keeles.

Kumb võidab?

Kokkuvõtteks on kahes pargis rohkem sarnast kui erinevat. Aga ära käia tasub muidugi mõlemas. Siiski meeldib kodumaine Lottemaa meile rohkem – see on uuem, lähem ja soodsam, ruumi on rohkem ja keelebarjääri ei teki. Kui viriseda, siis vahest selle üle, et ikka jube palju on põhjanaabrite järgi tehtud – isegi Mamma-nimeline pannkoogikohvik on mõlemas pargis olemas, rannast, seiklusrajast ja labürintidest oli vist juba juttu. Ka rong, mis külastajaid parklast pargivärasse viib, leidub mõlemas pargis.

Kui Lotted ja Muumid pinget ei paku või on juba avastatud, siis kodukandis võib alternatiivi pakkuda Jääaja keskus Tartumaal või Pokumaa

Lottemaa

Lottemaa on uhiuus ja väga ilus. Seal on kõik täpselt samamoodi, nagu raamatutest loetud või multifilmidest nähtud, ehitus käiski ju autorite Janno Pöldma ja Heiki Ernitsa juhiste ja jooniste alusel. Majad on suured ja põnevast avastamisest jagub terveks päevaks – Lottemajas saab joosta ja mängida, Oskari töötoas meisterdada, aeg-ajalt ka pereema Annaga koos köögis kokata.

Jänesepere maja on hoopis põnev – kui liutoru ja treppidest üles-alla turnimine või õues labürintis mööda käike käimine ära tüütab, kutsub jäneseema Sofi huvilisi oma leebel moel kosmoseavastusretkele planetaariumisse. Ema-isa olgu siis valmis pisipere küsimustele vastama – kui päikesesüsteemi planeedid ja nende asukoht enam päris täpselt meeles ei ole, tasub enne külastust teadmisi värskendada.

Bruno majas õpitakse muidugimõista erinevaid pille mängima, maja kõrval asuval staadionil saab aga pereisa Matiga sangpommi tõstmises mõõtu võtta või jalgpalli taguda. Veel saab Lottemaal etendusi vaadata – selle tarvis on ehitatud uhke lavaga plats –, lennumasinaga õhulendu katsetada, kohvikus mamma pannkooke mugida või rännukoer Klaus'i seiklusjutte kuulata. Ja see pole veel kaugelki kõik.

Muumimaa

Muumimaa on Naantali lähedal väikesel saarel paiknev Muumide teemapark, kus kõik on samuti täpselt selline, nagu multikatetest ja raamatust tuttav. Saab ronida mööda neljakorruselise muumimaja treppe ja tutvuda Muumipere elu-oluga näiteks Muumimamma moosikeldris või Muumipapa töötoas, turnida elusuurusel laeval või vaadata oma silmaga üle Muumide paadisild koos tuletorniga. Võta ette matkarada, kus teele jäävad koopad ja labürint, rippisillad ja muu põnev, ja tee rajal tutvust hatfnattide, Snifi ja teiste elupaikadega.

Eraldi pileti eest võib Muumisaarelt veel Väski-nimelisele väikesaarele sõita, et seal põnevast aareteotsingust osa võtta. Väski seikluse kaardil on 21 punkti, näiteks saavad linnalapsed kodu- ja taluloomadega tutvust teha, seikluspargis ja takistusrajal ronida, rannaalal veega seotud ülesandeid lahendada jne.

Võrumaal. Lähiriikide tuntumad teemapargid on Pipimaa Rootsis Vimmerbys ja Legoland Taanis Billundis.

Suvised söögikohta- soovitused

Selle suve söögisoovituste juures on hea ja halb uudis. Hea on hulk tuttuusi kohti, halb, et meie tänavune valik on tugevalt Lääne-Eesti ja saarte poole kaldu. Tallinnas oskame sel suvel vaid burgerit soovitada ning selle suve kõige värvikam pop-up toiduprojekt on küll Põhja-Eestis, ent vajab küllastajalt siiski väikest meresõitu.

Tekst ja pildid **KARL-KRISTJAN NIGESSEN, SILVIA PÄRMANN**

Resto Kuur

Kapteni Villa

Soovitame

Hiiumaa võlud

Hiiumaa, mille olemasolu tuleb suve jooksul tavaliselt korra meelde Sõru Jazzi, Hiiu Folgi ja Kärkla kohvikutepäeva ajal, on ennast otustanud selgelt ja suurte tähtedega suveparadiiside kaardile kirjutada.

Pealegi, Hiiumaa ei ole nagu kõik need inimitühjade randadega paradiisisaared, kuhu peab 24 tundi lendama, ainult selle nimel, et paistaks päike, saaks hästi süüa ja teisi inimesi peaaegu polekski. Hiiumaale saab Tallinnast Aviese lennuga 35 minutiga ja vähemalt kümnel nädalal aastas pole see millegi poolest halvem kui Bora Bora.

Pigem parem, sest juunis avatud **UNGRU RESTO** asub just seal, täpselt ühes Suursadama sirelite vahele uputatud majas. Menüü on sama idülliline kui maja ise, mille teisel korrusel on neli tuba, just sellised, millest te saarepuhkusele mõeldes unistanud olete. Sealt leiab mitmest kohast Hiiumaa lambaid, nii suitsulambasalati kui ka kotleti kujul, Hiiumaa vete kalu ning absoluutse saaregurme tipu – suitsuse kadaka brüleekreemi. Kellele on tähtsad edetabelid ja muu taoline, võib kõigile julgelt rääkida, et käis kohas, mis järgmisel aastal Eesti 50 parima restorani tabeli esikümnes on.

Kärkla sadamal on lõpuks ometi abiks käinud stiilne viisik ning muidu üsna vähe tähelepanu nautinud sadama ümber tiirutavad nüüd kõiksugu uhked jahid ja kaatrid. Ehkki jahiomani keelele on sadama valikul olulised ilmselt mitmed praktilised asjad, ei ole sadama uuendajad unustanud asjaolu, et armastus käib kõhu kaudu. Ja Kärkla sadamat on lihtne armastada.

Pealtnäha ainult paatidele ja nende omanikele mõeldud kauplus Hanko pakub tegelikult

ka kiireid ning peaaegu ainult tervislikke ampse ning imelise valiku Hiiumaa toidukaupa ja õiglase kaubanduse hõrgutisi. Kel pole südant osta ja avada Hiiumaa mägise konservi, võib osta õiglase kaubanduse käigus Eestisse jõudnud šokolaadi või kohvi.

Ja siis on veel muidugi **KUUR**, kohe Hanko vastas, mis pole enam lihtsalt kuur, vaid Resto Kuur. Avapäeva menüüsse vingerdas näiteks tuulehaug ning kõik näsid üsna veendunud, et vee piiril seisvas sadamarestos võiks kohalikku kala olla köögis alati ohtralt. Kuuri interjäär näeb välja nagu trenditeadliku suvitaja gardeeroob ja seda ta tegelikult ongi: esimeste sügistuultega löikab külm läbi õhukese kleidi – tuleb asjad pakkida, uks lukku panna ja järgmist suve ootama jääda.

Uute söögikohtade rohkust arvestades on

Kärklas edaspidi iga päev kohvikupäev. Bullerbylasteliku väikelinna keskvaljaku ääres on erineva nime all tegutsenud hotell ja kohvik juba aastaid, nüüd on uued ja värsked mõttega omanikud uksed avanud **KAPTENI VILLAL**.

Menüü ja teeninduse pealt otsustades ei ole ühtegi põhjust arvata, et nemad nüüd sinna päriks ei jääks. Menüü on lühike, ent mitmekesine ning koogilett paneb kõikvõimalikke süsivesikutevaeseid dieete veel natukeseks ajaks edasi lükkama. Igatahes, kui Bullerby lapsed ükspäev suureks kasvaksid, siis nad tahaks kokku saada just seal, et kõik oleks jälle nagu lapsepõlves, saaks süüa häid saaretoite, hilisõhtuni juttu ajada ja naerda ja olla lapsikult õnnelik.

Nagu muudki Kärkla kohvikud avatakse ka see hommikuti pigem hiljem kui varem ja mõtet kohale minna on alates lõunasöögi ajast.

Ungru

Soovitame

Kohvik Retro Kuressaares

Hipsterilainel võib jätkata ka Kuressaares, näiteks kohvikus Retro. Samas on siin trendika ilme taha peidetud midagi hoopis tõsisemat kui mõneski pealinna kohas. Tegelikult sellest ei piisa, kui muusikat mängitakse vinüülilt, mööbel on uuskasutatud ja aknal asetseb Vana Tooma lamp.

Too kõik võib olla, aga toit peab olema hea ning isikupärane ja sellega ollakse Retros kursis. Täpi i peale paneb veini- ja õllevalik, mis annab silmad ette paljudele Eesti top 50 restoranidele. Sellesse nimistusse kuulub

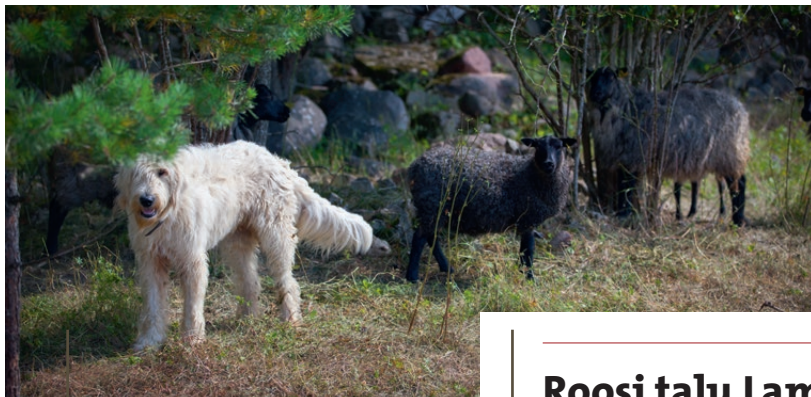
muidugi ka Retro ise ja tänu sellele pisikesele söögikohale on Kuressaares juba praegu elaniku kohta rohkem tipprestorane kui Tartus.

Retro kvaliteeti illustreerivad väga kõnekalt hamburgerid. Nende esiletõmine pole vahest kõige õilsam viis söögikoha headuse rõhutamiseks, aga Retro haugiburger on hetkel päris kindlasti Eesti parim hamburger. Lambaburger on ka imeline. Pühendumust näitab Retros päevapakkumine – loomulikult soovivad inimesed pastat, aga kui seda neile pakkuda, siis ikkagi käsitööpasta kujul.

Latt on kõrgel ka kohalike toiduainete kasutuses – lihavesi, Rautsi talu juurikad ja Koplímäe talu tatar ning speltamanna on nii saaremaised, kui üldse olla saab. Küllap on Saaremaalt pärit veelgi toiduained, aga kes see kõike menüüsse lahti kirjutada viitsib.

Ah jaa, tõesti ei mäleta enam, kas Tooma-lamp oli seal aknalaua või mitte, aga muusika tuli tõesti vinüülilt ja ei olnud pealetükkiv ning kõik muu oli ka üsna retro.

Lossi 5, Kuressaare
kohvikretro.ee

Roosi talu Lambaresto

Roosi talu Lambaresto on koht, mille sarnasest on mõnedki toidu- ja lambasõbrad unistanud juba aastaid. Oma talu lambaliha, annid metsast ja peenardelt, kala lähedalasuvast merest – just nõnda plaanib Roosi talu pererahvas oma restot pidada. Kuidas see välja tuleb, seda tulebki nüüd kaema minna. Tegelikult pidi restoran olema avatud juba möödunud suvel, kui me seda ka uudistamas käisime. Paraku selgus, et väikeettevõtja ees seisev bürokraatiamüür on nii kõrge, et juba valmis restoranihoone ja köök seisid terve

hooaja jõude. Toona tutvusime me menüü asemel lammaste ja lambakoerte eluga ning talu tehnilisema poolega.

Lambaresto on vägev ettevõtmine, laudu on nõnda palju, et vajadusel mahutatakse ära 72 inimest ning lisaks tegutseb samas majas käsitöökoda ning kauplus, kus müüakse kohalike Gotlandi lammaste imelistest nahkadest Roosi talu käsitöömeistrite poolt valmistatud tooteid.

Kandla küla, Kärla vald, Saaremaa
www.roositalu.ee

Grand Holm Marina

Just see koht oli aastaid suviti üks mõnusa- maid einestamispaiku Haapsalus. Dietrich ja teisedki on head, aga lõunasöögile lainetel loksuvate jahtide kõrval otse sadamas on ühes merelinnas raske konkurentsi pakkuda. Möödunud aasta oli Grand Holmis kurb, sadamaomanik oli väsinud riigiga vägikaika vedamisest, sadam suletud ning sootuks müüki sattumas. Tuuled pöörduvad, nüüd on riigi abiga faarvaater süvendatud, ligi mahuvad kuni kolmemeetrise süvisega alused ning riigi toetusega sai paika ka vajaliku kaikohtade arvu garanteeriv ujuvkai.

Paljud mäletavad sealt jahisadamast Tigu *pop-up*'e ja nende keskel toimetamas Domini restorani heatujulist sommeljeed Aron Rahu ning mõnele meenub, et tunamullu oli restoran suisa Aroni kureeritud. Koos muu eluga on selleks suveks Haapsalus tagasi ka rõõmsameelne Aron.

Mida pakutakse? Kala nii palju kui võimalik. Kohalikku siiga eelroaks musta leiva ja klopid värskel kurgiga ning põhiroaks võis praetuna brokoli ja veinikastmega. Loomulikult muidki kalu, nende koha pealt menüü vaheldub,

sõltudes kohalike kalurite ja muude mere- elukate maaletoojate pakutavast. Lestahooajal on lest igatahes olemas, nõnda lubati.

Kuivamaa elukatest on menüüs eesti vutt (ongi kohe sellise nimetusega kohalik tõug olemas), part *confit*'na, veisest antrekoot, *vittello* tonnato (vasikaliha parmesani-tuunikala kastmega).

Eelroogadest tasuks tähele panna pühli-mozzarella't tomati ja arbuusiga – suvisel ajal toimib see ka kerge põhiroana – ning muidugi tiigerkrevette tšilli ja küüslauguga, mis koos kerge suvise valge veiniga loovad just selle meeleolu, mida puhkuselt ootad.

Westmeri 3, Haapsalu
www.grandholmimarina.ee

Muhu Veinitalu & Tigu *pop-up*

Muidu aeglaselt liikuv tigu on restorani kuhu võtnult üks Eesti liikuvamaid asju. Suurema osa aastast Tallinnas Pikal tänaval tegutsev mereanniresto ilmub suviti välja kord siin, kord seal, sel suvel Muhu Veinitalu õuel. Vanalinnas on ukсед lukus ning köök ja kõik kokad saarele komandeeritud.

Muhu Veinitalu on Ingrid ja Peke Eloranta pöörane ettevõtmine kasvatada Muhumaal viinamarju, teha neist veini, pakkuda sinna kõrvale imelisi roogi ning enne ja pärast seda kõike lasta oma külalistel saunas käia, kadakate vahel jalutada, päevitada, hommikuti kaua magada ja niisama logeleada. Ehk tões- tada igal minutil, et Muhus on hea.

Veinitootmine on alles väga algusjärgus,

nii et Eesti veinide suhtes skeptilised inimesed saavad praegu ikkagi nautida hoolikat valikut kaugemalt. Et Tigu toidud veinidega imeliselt sobivad, ei kahtle ilmselt keegi, kes Tallinnas nende laua taha sattunud on. Ehki Muhumaal saab ilmselt rohkem kohalikku kala, lendavad värsked mereannid Lõuna-Euroopast Tigu kööki jätkuvalt kohale ning ei pea muretsema, et äkki enam austreid ei pakutagi. Muhus on ju hea, nii et muidugi pakutakse. Ja kuna neid pakutakse talu hoovil, siis on täiesti lubatav selga panna küll oma parim suvekleit, ent unustada näiteks jalga panna kingad.

Lõo talu, Muhumaa
www.veinitalu.ee

Piknikuvormis toidukunst Pakri saarel

Selle suve kõige omapärasem ja kahtlemata pöörasem *pop-up* restoran on Väike-Pakri saar. Nelja püsielanikuga saarel polegi aasta ringi restorani väga ratsionaalne pidada, isegi selleks maja ehitada, nii et toidukunstnik ja kokk Kristel Nuume katab laua keset heinamaad, mis muudab mõnes mõttes restoraniks kogu saare. Sellele vabaõhures-toranile tehakse enne esimest käiku vana

traktoriga tiir peale ning kus viiekäigulise õhtusöögi vahel saab ise veel lühemaid avastusretki teha.

Igal õhtusöögil on ise nägu, sest menüü kujuneb just sellel perioodil saada oleva tooraine ja loodusandide järgi. 13. juunil toimunud esimesel õhtusöögil oli laud kaetud 12 inimesele ning pakuti peeti sinepiseemnete ja kitsejuustuga, veise-*carpaccio*'t, siia-

tartarit rabarberiga, tallekarreed ning magustoiduks *mascarpone*'t maasikatega.

Toidukunsti maitserais saarele maksab koos õhtusöögi, paadisõiduga Kurkse-Väike-Pakri-Kurkse ja ekskursiooniga 69 eurot.

Broneerimiseks ja täiendava info saamiseks kirjuta: toidukunst@gmail.com või helista +372 5271677 Kristel Nuume

Burger Box Kalamajas

Kui sa sellest Balti jaama tagusest kohast mööda jalutad, siis üheksal juhul kümnest ei taipa sa sinna sisse astuda. Nappi seltskonda mahutav söögikoht asub tüüpilises Balta miljöö, kohe kõrval on pandimaja, teisel pool pisike õllekas. Nagu Kalamajas ikka, ei ole kõik kuld, mis hiilgab (mõnigi söögikoht elab eelkõige hipsterilinnaosa haibi najal), ja mõnigi asi, mis ei hiilga, võib olla kuld või vähemasti väärismetall. Kiirtoidusõprade jaoks ongi Burger Box tõeline vääriskoht.

Kimchi friikad kõlavad esialgu ootamatult, aga tegelikkuses on see üks mõnusalt rutiinivaba tuline amps, China pork burger sisaldab (hmm, arusaadavat eestikeelset terminit polegi) rebitud sealiha, millele on manuseks marineeritud ingver ja tavapärasest burgerist oluliselt erinev maitsetervik. Lihavõrrale rahvale ja mitte ainult neile on rõõmuks falafeliburger.

Kõrvalasuv õllekas on Põhjala õlle pesake ja läbi seinas asuva luugi saab ka sinna Burger Boxi roogi tellida. Muide, miljöökohaselt teenindatakse selles burgerikohas vaid sularaha eest.

Kopli 4, Tallinn

[facebook.com/burgerboxbox](https://www.facebook.com/burgerboxbox)

*Hispaania
Sinus
eneses!*

GRAN castillo

FAMILY SELECTION
MOSCATO VIURA
D.O.P. VALENCIA

*Gran Castillo
Family Selection
Moscato Viura on
pilkupüüdvast sinises
pudelis elegantne
poolkuiv valge vein,
mille täiuslikku
harmooniat ühendavad
parimad Hispaania
veiniomadused –
aromaatsus, värskus ja
puuviljalisus.*

*Lase kuldkollasel helgil
ja eksootilisel maitasel
end toidu kõrval
hellitada.*

Toidusoovitus

Gran Castillo Family Selection Moscato Viura on ideaalne kaaslane salatite, kala, mereandide ja valgest lihast toitude kõrval.

Sobib suurepäraselt suvistele aiapidudele ja piknikutele.

Serveerida alati jahutatult, temperatuuril 6-8 °C.

www.dunker.ee
www.grancastillo.ee

TÄHELEPANU! TEGEMIST ON ALKOHOLIGA.
ALKOHOL VOIB KAHJUSTADA TEIE TERVIST.

Kuldkaart

- Soodustused Estravelist reisiteenuste tellimisel
- Bonuspunktid reisi-tellimustelt ning erinevad preemiad
- Eripakkumised ja püsisoodustused ligi 200 koostööpartnerit
- Parimad reisi-pakkumised igapäevase uudiskirjaga
- Nüüd ka mobiilne kliendikaart

Loe lähemalt
www.estravel.ee/kuldkaart

Klubi Vabank

Klubi Vabank on eksklusiivne ööklubi ajaloolises pangahoones Vabaduse väljaku ääres, kus lisaks DJdele esinevad tuntud lauljad, saksofonistid, õhuakrobaadid ja tantsijad. Pealinna ühes populaarseimas ööklubis tervitavad teid kolm erineva muusikaga saali ja rikkaliku valikuga baarid. Lisaks peasaalile, kus mängib maailmas hetkel populaarne tantsumuusika, ning eksklusiivsele VIP-ruumile, kus kõlab R'n'B, ootab teid VIP-lounge aegumatu diskomuusikaga.

Estraveli Kuldkaardi või Platinum Club kaardiga VIP-pilet kahele tavapileti hinnaga www.vabank.ee

Resto Kuur Kärddla sadamas

Juunis avas ukseid telerist tuntud peakoka Heimar Kuuskleri esimene päris oma restoran ning mõistagi tema lapsepõlvkodus Hiiumaal. Resto pakub kohalikust saare toorainest toitu ning maitsta saab ka Heimari vanaema õpetussõnade järgi tehtud roogi. Mõistagi käib hea söögiga koos ka hea jook, mille valik on lai, alates kvaliteetsest masinakohvist ja kodumaal šampanjameetodil valmistatud õunasiidrist kuni haruldaste veinideni. Restoran on avatud oktoobrini, pakub ka muusikalist programmi ning peakokk Heimar lubab ise alati kohal olla.

Estraveli Kuldkaardi ja Platinum Club kaardiga soodustus 10% www.facebook.com/RestoKuur

Tallinna teletorni sünnipäev

Vaade Tallinna teletornist on ainukordne Eestis ja unikaalne Põhja-Euroopas. Lisaks ilusale vaatele pakutakse iga päev ka ahvatlevaid atraktsioone, erinevaid näitusi ja üritusi. 9.–11. juulini tähistab teletorn oma 35. sünnipäeva. Sel päeval hüppavad traditsiooniliselt torni servalt alla ekstreemspordlased.

See tähendab, et näiteks servakõndi teised peale langevarjurite tol ajal teha ei saa, küll aga ilmailmet vaadelda. Lastele on teletorni maskott ETI sel nädalavahtusel plaaninud erinevaid toredaid õueala tegevusi: mängu, meisterdamist ja viktoriini.

Estraveli Kuldkaardi ja Platinum Club kaardiga soodustus piletitelt 10% www.teletorn.ee

S'NOB

S'NOB esindab Taani disainerite trendikaid ja kvaliteetseid rõivamarke naistele – St-Martins, Six Ames, Suit Female ning S'nob de Noblesse. Kauplust iseloomustavad unikaalsed skandinaavialikult minimalistliku disainiga ja huvitavatest kangastest seelikud, pluusid, jakid ja mantlid. Disain ühendab modernsed detailid klassikaga, kasutades palju värve, mustreid ja tikandeid. Lisaks pakume ehteid ja aksessuaare brändidelt Dyrberg/Kern, Komono ja Merikh. S'NOB moekauplused asuvad Tallinnas Foorumi ja Kristiine keskustes.

Estraveli Kuldkaardi ja Platinum Club kaardiga soodustus 5% ja kaardiomaniku sünnipäevanädalal 10% tavahindadest. www.facebook.com/SnobTallinn

estravel

Naudi sumesuviseid hetki

Meil on Sulle 40 ideed suvepuhkuseks Eestis, Lätis,
Leedus, Soomes ja Rootsis. Vali oma lemmik!

Spaapuhkus Saka mõisas

kahele alates **65 eurost**

Roosta kontserdipakett

kahele alates **96 eurost**

Klaipeda ja delfiinide show

kahele alates **119 eurost**

Jurmala ja Livu veepark

perele alates **245 eurost**

Vaata kõiki suvepuhkuse ideid www.estravel.ee/suvi2015

Mustmiljon täidetud reisiunistust

24/7 tasuta reisiabi 6 266 266, estravel@estravel.ee

Devin on ainus tugevalt aluseline (pH 9,4) mineraalvesi Eestis. Aluseline vesi on tervislik ja lihtsaim viis saavutamaks pH - tasakaalu kehas. Pehme ja mahe maitse, mis avaldub toatemperatuuril.

DEVIN – PARIM KAASLANE SOOJAL SUVEPÄEVAL!

www.devin.ee

DEVIN®

Teeme maailma kättesaadavaks!

Meilt saad lennupiletid
enam kui 280 linna maailmas.

 ESTONIAN AIR

www.estonianair.ee